

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.

✓Ključno ZASTOPSTVO za oglašje
iz Kr. Italije in inozemstva ima

l'Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 5.—, po raznašal-
cih dostavljena Din 6 mesečno.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Diplomatska aktivnost držav osi

Sestanek grofa Ciana in Ribbentropa v Benečkah

Nemškemu gostu na čast je bil prirejen svečan sprejem - Beneško prebivalstvo mu je priredilo navdušene ovacije
Navzoči so predstavniki vseh držav podpisnic trojnega pakta

BENETKE, 15. jun. (Stefani) Potem, ko so Benetke včeraj zjutraj sprejele Zunanjega ministra grofa Ciana, so središče manjšim navdušenjem pozdravile zunanjega ministra Rajha von Ribbentropa. Mesto je že od včerajšnjega jutra dalje v zastavah. Zastave vseh Sil novega reda se vijajo v pomladanskem sijaju.

Svečan sprejem nemškega zunanjega ministra

Visoki gost iz Berlina je prišel v Benetke ob 19.35, spremljan od veleposlanika Italije v Berlinu Dina Alfierija, od kneza Bismarcka, ki mu je v zastopstvu veleposlanika pri Kvirinalu von Mackensena potoval do Trevisa nasproti ter od zastopnika zunanjega ministrstva, ki ga je šel pozdravit na državno mejo. Na kolodvoru Sv. Lucije je sprejel von Ribbentropa zunanji minister grof Ciano. Srečanje med obema visokima predstavnikoma Osi je bilo zelo toplo. Potem ko je izmenjal z zunanjim ministrom prve besede, je gost z živo prisrčnostjo sprejel pozdrave drugih navzočih visokih osebnosti, med njimi Ministra grofa Volpi di Misurate, veleposlanika Butija, generalnega ravnatelja političnega oddelka zunanjega ministrstva, veleposlanika Rocca, generalnega ravnatelja za zunanji tisk pri ministrstvu Ljudske kulture, šefa ceremonijalnega oddelka Geosser Celesia in drugih visokih funkcionarjev Zunanjega ministrstva. Prisotni so bili tudi visoki uradniki nemškega veleposlanstva pri Kvirinalu in predstavniki nemških organizacij v Italiji. Osebnosti iz spremstva nemškega zunanjega ministrstva so bile po izstopu iz vlake predstavljene grofu Cianu in drugim odličnikom. Nato je visoki gost v spremstvu zunanjega ministra grofa Ciana pregledal častno četo vojne mornarice, med tem ko je godba intonirala obe državni himni. Ko sta oba zunanja ministra prispela skozi špalir zastav, s katerimi je bila okrašena notranjost postaje, sta med navdušeni toplimi izrazi simpatij s strani zbrane množice sedla v motorni čoln. Tu je zopet bataljon GIL-a izkazal obema zunanjima ministroma čast. Vožnja po Velikem kanalu je bila spremljana od veličastnih akklamacij s strani občinstva. Z vseh palač, z vseh vrat in vseh ohal do hotela, v katerem visoki gost stanuje, je pozdravljalo občinstvo, ki se je zbralo iz vseh Benetk, noseč trikolore in zastave s ključastim križem, da pada visokim gostom izraz vesele in volje celokupnega naroda. Von Ribbentrop je pogosto z dvignjeno roko odzdravljaj živahno pozdravljanje množice. Pred knežjo palačo, kjer sta visoki gost in grof Ciano izstopila, so se visoko vile zastave držav trojnega pakta.

Zunanji minister Ribbentrop je prebil središče večer kot gost italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana.

Benetke, 15. jun. s. Danes dopoldne ob 9.30 so prispeli z vlakom iz Rima v Benetke japonski veleposlanik pri Kvirinalu Horikiri, kakor tudi drugi diplomatski predstavniki držav Trojnega pakta, rumunski poslanik Grigoreca, slovaški poslanik Galvanek in bolgarski poslanik Karadžijev. Sprejel jih je generalni ravnatelj političnega oddelka zunanjega ministrstva Buti.

Benetke, 15. jun. s. Na poti iz Budimpešte je prišel semkaj središče madžarski poslanik pri Kvirinalu baron Villani. Na kolodvoru ga je sprejel funkcionar zunanjega ministrstva in madžarski konzul.

Dogodek posebnega političnega pomena

Trst, 15. junija. u. »Piccolo« javlja iz Berlina:

V središču zanimanja tukajšnjih političnih krogov je trenutno uradno poročilo, da je odpotoval von Ribbentrop v Benetke na kratak obisk. Poudarek dajejo tudi vesti, da je prišel včeraj v Benetke grof Ciano, spremljan ne samo od nemškega poslanika pri Kvirinalu, temveč tudi od hrvaškega poslanika.

Gre torej za dogodek posebnega političnega pomena, dogodek — pripominjajo v Berlinu, — ki bo še enkrat pokazal svetu, da politično-diplomatska aktivnost osi ne pozna počitka. Medtem, ko armade še nadalje zadevajo življenjsko važna središča sovražnika, gradita Rim in Berlin kamen za kamno zgradbo nove Evrope.

Budimpešta, 15. jun. u. Madžarski listi poročajo z velikim poudarkom, toda z enkrat se brez komentarjev, o novem sestanku, ki se vrši danes v Benetkah med grofom Cianom in zunanjim ministrom von Ribbentropom. Omenjeno je, da je spremljal slednjega tudi diplomatski predstavnik Hrvaške v Rimu, poslanik Perić. Poluradno glasilo »Budapesti Erdesito«

javlja, da bo po informacijah dobro obveščenih krogov v Budimpešti Hrvaška v kratkem pristopila skupini držav trojnega pakta. Današnji sestanek v Benetkah ima

ravno namen pristop Hrvaške k trojnemu paktu. Pri ceremoniji podpisa bodo navzoči vsi predstavniki držav podpisnic pogodbe. Madžarsko bo zastopal poslanik pri Kvirinalu baron Vallany. List zaključuje z zagotovilom, da pozdravlja Madžarska s simpatijami ta korak sosedne in prijateljske države Hrvaške. (Piccolo).

rinalu baron Vallany. List zaključuje z zagotovilom, da pozdravlja Madžarska s simpatijami ta korak sosedne in prijateljske države Hrvaške. (Piccolo).

Pristop Hrvaške k trojnemu paktu

Včeraj popoldne je bil v navzočnosti predstavnikov držav - podpisnic svečano podpisan protokol o pristopu Hrvaške k trojnemu paktu
Pomemben govor grofa Ciana

Benetke, 15. jun. tr. Danes popoldne je bil v Doževi palači v Benetkah izvršen svečani akt pristopa nezavisne Hrvaške k trojnemu paktu. Svečanost so prenašale vse italijanske, dalje nemške, japonske, hrvaške, slovaške in bolgarske radijske postaje.

Opolnomočeni zastopniki držav članic trojnega pakta so se opoldne zbrali v senatni dvorani Doževe palače. Nekaj minut po 12. so vstopili v dvorano zunanji minister grof Ciano ter na njegovi desnici in levi poveljniki dr. Pavelić in zunanji minister Ribbentrop. Sledil jim je hrvaški vojskovodja maršal Kvaternik. Delegacije vseh držav trojnega pakta so se razvrstile okoli okrogle mize. V sredi je sedel zunanji minister grof Ciano. Na njegovi desnici je bil poveljnik dr. Pavelić, dalje prvi desni pa maršal Kvaternik, hrvaški zunanji minister dr. Lorković ter slovaški in rumunski poslanik. Na levi grofa Ciana so se razvrstili za mizo zunanji minister von Ribbentrop, japonski veleposlanik v Rimu Horikiri ter madžarski in bolgarski poslanik.

Grof Ciano je nato prečital tekst protokola o pristopu Hrvaške k trojnemu paktu. Protokol navaja:

Grof Ciano o pomenu trojnega pakta

Potem se je dvignil zunanji minister grof Ciano, ki je imel naslednji govor:

V trenutku podpisa tega svečanega akta, s katerim pristopa Hrvaška k trojnemu paktu, izročam v imenu Italije, kakor tudi v imenu Nemčije in Japonske ter v imenu zastopnikov Madžarske, Rumunije, Slovaške in Bolgarije prisrčne pozdrave. Vam poveljnik, kakor tudi hrvaškemu narodu, ki danes stopa v ono skupino držav, ki na osnovi trojnega pakta spontano in svobodno nastaja. S posebnim zadovoljstvom izrekam te pozdrave, saj ni v njih izraženo samo naše veselje, da je sedaj tudi Hrvaška v naši družbi, temveč pomenijo ti pozdravi tudi naše zaupanje v mlado hrvaško državo, ki je po dolgi in strastni borbi svojega naroda dosegla neodvisnost, pomenijo pa tudi naše prijateljstvo za Hrvaško ter našo sigurnost za njeno bodočnost. Ko so septembra leta 1940. Nemčija, Japonska in Italija podpisale v Berlinu trojno pogodbo, niso imele v duhu samo ustvaritve začasnega združenja držav samo z vojnimi cilji, temveč so v trojnem paktu hotele postaviti osnovo za sodelovanje, ki bi ga bile lahko deležne vse države, ki skupno z Nemčijo, Italijo in Japonsko streme za svoje narode za mirno pravico. Je to mirna pravica, ki je bil vedno visoki cilj visokih pogla-

Besedilo protokola

Vlade Italije, Nemčije in Japonske na eni ter vlada Hrvaške na drugi strani so se sporazumele preko svojih opolnomočenecov o naslednjem:

1. Nezavisna država Hrvaška pristopa k trojnemu paktu, podpisanemu dne 26. septembra 1940 v Berlinu med Italijo, Nemčijo in Japonsko.

2. K delu tehničnih komisij, ki so predvidene v trojnemu paktu, bodo pritegnjeni tudi hrvaški zastopniki, kadar se bo razpravljalo o vprašanjih, ki se nanašajo na Hrvaško.

3. Tekst trojnega pakta je priložen protokolu. Protokol je sestavljen v italijanskem, nemškem, hrvaškem in japonskem jeziku in so vsi ti izdaji enako verodostojni. Pogodba stopi v veljavo z dnem podpisa. Protokol, sestavljen v štirih izdajah, potrjujejo s svojimi podpismi pooblašeni zastopniki svojih vlad.

Benetke, 15. junija 1941-XIX.
Sledilo je podpisovanje dokumentov. Najprej je podpisal vse 4 izdave japonski veleposlanik, nato nemški zunanji minister von Ribbentrop, potem poveljnik dr. Pavelić in končno grof Ciano.

varjev, ki vodijo naše države in ki ga bodo njihovi geniji ter zmage našega orožja znale zagotoviti Evropi in vsemu svetu. Pozdravili smo ustanovitev neodvisne Hrvaške kot eno onih pravičnih dejanj, s katerimi so bile po volji Duceja in Führerja popravljene napake in krivice Versailles, ter je bila narodom dana možnost stabilnosti in varnosti v novem redu. Nacionalnosocialistična Nemčija in fašistična Italija vodita proti Angliji na kopnem, na morju in v zraku vojno, ki ima cilj in namen, da ustvari take predpogoje, medtem pa s prijateljskimi državami že ustvarjajo osnove novega pravičnega mira. To je pomen trojnega pakta in razvoja, v teku katerega se zbirajo okoli treh veselih, podpisnic trojnega pakta, vedno nove nacije, ki si s tem zagotavljajo svoje bodoče usode.

Zahvala poveljnika dr. Pavelića

Za grofom Ciano je spregovoril poveljnik dr. Pavelić, ki je izjavil:

V imenu nezavisne države Hrvaške se zahvaljujem za pozdrave, ki ste jih, Ekszellenca, izrekli v imenu Italije, predstavnikov

Nemčije in Japonske, kakor tudi v imenu drugih podpisnic trojnega pakta, Madžarske, Rumunije, Slovaške in Bolgarije. Za nas je bila čast podpisati zapisnik, s katerim sprejema Hrvaška v popolnosti način, s katerim ustvarjajo Italija, Nemčija in Japonska edinstveno fronto in novi pravični red v Evropi in Aziji. To dejanje je za hrvaški narod velike in odločilne važnosti, ker je izvršeno samo dva meseca po našem nacionalnem in državnem vstajenju, ki omogoča sodelovanje s totalitarnimi državami, poglobljenimi s socialno in politično revolucijo, ki so bile in so navdahnjene z genialnostjo njihovih voditeljev in z voljo narodov. Ponosni smo, da sodelujemo v tej skupini držav, ker se je nezavisna država Hrvaška že s samim dejanjem svoje ustanovitve postavila ob bok držav, ki so s svojimi dejanji nadomestila sistem praznih besed in izpolnjujejo s tem dalekosežno nalogo mednarodne pravice. Zahvaljujem se Duceju, Fašizmu, Führerju velikega Rajha in predsedniku vlade Carstva Vzhajajočega Solca, da so mi dali priložnost, da kot predstavnik Hrvaške še enkrat potrdim njeno voljo do življenja in sodelovanja z velesilami Osi in zavezniki prijateljskimi državami.

Svečano kosilo

Zunanji minister grof Ciano je nato pristopil k poglaviniku dr. Paveliću in mu prisrčno čestital. Enako so potem čestitali zunanji minister Ribbentrop in japonski veleposlanik. S tem je bila ob 12.35 svečanost zaključena. Gostje so zapustili Dožovo palačo in so se v motornih čolnih podali k svečanemu kosilu, ki ga je na čast hrvaški delegaciji priredil Zunanji Minister grof Ciano.

Drobiž iz Hrvaške

Zagreb, 15. jun. rs. Na dan godu poglavinika dr. Pavelića in »očeta Hrvaške« Ante Starčevića so se v Otočcu udeležili javne svečanosti tudi oddelki Italijanske vojske s polkovnikom Soddujem na čelu. V navzočnosti italijanskih in hrvaških Vojaških oblasti je bila med zvoki himen obeh držav vojaška parada.

Zagreb, 15. jun. rs. Z zakonskim odlokom ministra za nacionalno ekonomijo so bile potegnjene iz prometa vse novčanice po 1000 din. Z dne 21. junijem te novčanice ne bodo več veljavne. Razlog za tako odločitev je, da se nahajajo v prometu mnoge ponarejene 1000 dinarske novčanice. Do 3000 din po Narodna banka povrnila ves znesek, medtem ko bodo višji zneski zamenjani za bone. Z druge strani javljajo, da bodo novčanice po 1000 din, ki bodo umaknjene iz prometa, zamenjane po pariteti 1 din je enako 1 kuna.

Toča bomb na Tobruk

Pet sovražnih letal sestreljenih — Sovražni rušilec torpediran in potopljen

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 15. junija naslednje 375 vojno poročilo:

V noči na 14. junij so naša letala bombardirala pomorsko oporišče Aleksandrijo. V Severni Afriki so italijanske in nemške letalske skupine bombardirale v zaporednih valovih utrdbe v Tobruku. Povzročila so obsežne požare. Nad Tobrukom so sestrelila dve letali tipa »Hurricane«. Sovražnik je z letali napadel Benghazi in druge kraje v Cirenajki. Naša protiletalska obramba je sestrelila dve sovražni letali. Pilot je bil ujet.

V Egejskem morju so angleška letala vrgla bombe na otok Rodos.

V Vzhodni Afriki smo na večer 10. junja odbili letalski napad na reki Baro. Slabo vreme in razdrapanje ceste ovirajo gibanje na odseku Gondar. Na delovanje sovražnega topništva je naše odgovorjalo.

V Sredozemskem morju je naša podmornica sestrelila sovražno vodno letalo. Podmornica pod poveljstvom korvetnega kapitana Gustava Ronacellija je z dvema torpedoma zadela sovražni rušilec in ga potopila.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 15. jun. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Naša podmornica je potopila v severnem Atlantiku štiri sovražne trgovske ladje in eno petrolejsko ladjo s skupno 29.000 tonami.

Naši letalski oddelki so bombardirali luke in industrijske naprave v južni in južnovzhodni Angliji.

Pri preprečevanju sovražnih letal, ki so skušali poleteti nad zasedeno ozemlje, je prišlo večkrat do zračnih bitk, v katerih

je bilo eno sovražno letalo sestreljeno.

V Severni Afriki topniško in izvidniško delovanje pri Tobruku. Manjši oddelki nemških in italijanskih letal so ponovno bombardirali luko in utrdbe v Tobruku z dobrim uspehom. Na angleškem letališču je bilo z bombami in obstreljevanjem uničenih več sovražnih letal na tleh. Eno angleško lovsko in tri bojna letala so bila v zračnih borbah in od protiletalskega topništva sestreljena.

V Sredozemskem morju je oddelk nemškega letalstva dne 13. junija napadel vojaške naprave in luke na otoku Cipru.

Na višini Bejruta je nemško letalstvo napadlo oddelk angleškega brodograjskega zadetka na težki križariki.

Sovražna letala so na nekaterih krajih zapadne Nemčije vrgla nekaj eksplozivnih bomb, ki pa niso napravile omembe vredne škode.

Spominska kolajna Vojvodi Spoletskemu

Rim, 14. jun. s. Nj. Kr. Visokost Aime de Savoia, vojvoda Spoletski, je sprejel generala Gionocchietija, poveljnika pomorske topniške milice, ki mu je izročil spominsko kolajno druge legije »Milmart«, ki je bila pod njegovim poveljstvom. Vojvoda Spoletski je visoko ocenil to dejanje svojih tovarišev v orožju in se je prisrčno zahvalil.

Praznik topništva

Rim, 15. jun. s. Državni podtajnik v vojnem ministrstvu Scuro je poslal nadzorniku topništva za praznik topničarjev, ki je danes 15. junija, naslednjo brzojavko:

Ob svečani ponovitvi praznika bojevnikov topništva pošiljam svoj topel pozdrav in čestitam orožju, ki v tej junjski uri domovine še enkrat obnavlja svoje bleščeče tradicije vere in visoke vrednosti. — Scuro.

Egipt noče vojne

Damask, 15. junija. s. Iz Kaira poročajo, da je med razpravami o vojnem zakonu v egiptski zbornici neki poslanec vprašal bivšega predsednika ministrskega sveta Sidki-pašo, da-li veruje v možnost egiptskega sodelovanja v tej vojni. Sidki-paša je izjavil, da si takšne domneve ni mogoče niti misliti.

Cripps se ne bo več vrnil v Moskvo?

New York, 15. jun. u. Informacije iz merodajnih londonskih diplomatskih krogov, ki so prispele semkaj, pravijo, da se sir Stafford Cripps, angleški veleposlanik v Moskvi, ki se trenutno mudi v Londonu, po vsej verjetnosti ne bo vrnil v sovjetsko prestolnico. Isti viri javljajo, da bo Crippsu poverjena nova naloga. Nekatera poročila pravijo, da naj bi Cripps vstopil v angleški vojni kabinet. Tega ne izključujejo niti londonske »Times«. Druge informacije vedo povedati, da naj bi Cripps postal minister za Indijo ali pa naj bi celo šel naravnost v Indijo, da izvrši važno misel glede na dejstvo, da je v najboljših osebnih odnosih z voditelji indijske kongresne stranke. V uradnih angleških krogih pa so včeraj enostavno izjavljali, da nič ne kaže, da se Cripps ne bi vrnil v Moskvo.

Švedski poslanik v Moskvi pozvan v Stockholm

Stockholm, 15. jun. u. Obisk švedskega poslanika in ministra v Moskvi Assarsena v Stockholm, kakor tudi nenadno sklicanje zunanje-političnega odbora švedskega parlamenta sta izkvala izredno zanimanje v švedskih političnih krogih. Poslanik Assarsen se bo vrnil v Moskvo v nekaj dneh, potem ko bo dovršil svoje naloge, da informira vlado. Švedski listi se vzdržujejo vsakega komentarja o njegovem obisku.

Boji v Siriji

Vichy, 15. jun. d. Središče poročilo francoskega vojnega ministrstva javlja o položaju v Siriji:

Francoske čete kljub vsem silovitim sovražnim napadom drže svoje postojanke. V petek popoldne je uspelo oddelku angleške pehote in oklopnih formacij s podporo vojne mornarice prodreti v Saïdo, toda s protinapadom francoskih motoriziranih in kolonialnih čet je bil sovražnik zopet pregnan. Tudi pri Mersa Jumu in Kisveru so bili Angličani in degaulisti odbiti. Kisver je še vedno v francoskih rokah. Angleško letalstvo je zopet brez uspeha bombardiralo Bejrut. Eno angleško letalo je bilo sestreljeno.

Berlin, 15. jun. s. Izjave, ki jih je podal v petek ameriški zunanji minister Hull, češ da je angleška akcija proti Siriji popolnoma upravičena in da se Francozi s tem, da nudijo odpor vojskam Wilsona in De Gaulle, bore konec koncev za stvar sil Osi, so v tukajšnjih krogih predmet sarkastičnih komentarjev. Stališče Washingtona, v smislu katerega bi morali Francozi pasivno dopustiti, da anglosaksonske vojske zasedejo njihovo ozemlje, je, kakor poudarjajo v Berlinu, enostavno absurdno in groteskno. Očitvidno, pripominjajo v Berlinu, se ni treba več ničemu čuditi. Preko Oceana mislijo in delajo sedaj po načelih, ki niso samo nasprotna logiki in pravu, temveč tudi najenostavnejši zdravi pameti.

Berlin, 15. jun. rs. Nemška vojna letala so vnovič z velikim uspehom napadla pristanišče v Haifi.

General Weygand v Alžiru

Vichy, 15. jun. d. General Weygand, ki je inspiciral pokrajine v zapadni francoski Afriki ter je posetil med drugim tudi Dakar, Casablanca in Aga Dir, se je zopet vrnil v Alžir.

Proces proti degaulistom

Pariz, 15. jun. rs. Vrhovno vojno sodišče, ki je zasedalo v Gannatu pri Vichyju, je izreklo novo serijo smrtnih obsodil za pornih kazni proti več degaulistom. Samo dva obtožena sta bila oproščena.

Od sobote na nedeljo

Ljubljana, 15. junija

Spet je posijalo sonce. Ves pretekli teden, izjemno na praznik dopoldne, smo se kislilo držali kakor vreme, ki nam je bilo izredno nenaklonjeno. Vsek zrak, ki je le količkaj dal slutiti, da se bo spravedljivo, smo hlastno pograbili in se hoteli prepričati, da je sprememba vremena pred vrati. Vselej smo se uredili, zlasti v soboto, ko je začel pihati sever in se je ozračje še bolj ohladilo, smo ves dan upali na izboljšanje. Tokrat se nismo zmotili. Ponoči se je zjasnilo.

Nedeljsko jutro je bilo na prvi pogled tako kakor vsa v preteklem tednu. Gosta megla je zakrivala nebo. Vetrar pa jo je do 8. ure razginal in na mesto je posijalo spet tekoče pričačkanje sonca, ki je dalo obema telovskima procesijama še slavnostne lice. Posebno dolga je bila franciskanska procesija. Takoj ob 8. se je razvil sprevod na čelu z godbo železničarskega društva »Sloga«, ki so ji sledili čeli roji malčkov. Za dekleti in fanti so stopale narodne noše, ki so bile v velikem številu zastopane. Za godbo grenadirskega polka je šla du-

Zbor Društva slovenskih likovnih umetnikov

Ljubljana, 15. junija

V svojih sicer skromnih, a prijetnih novih društvenih prostorih v Wolfovi ulici 10 je imelo včeraj popoldne VIII. redni občni zbor društvo slovenskih likovnih umetnikov. Ob lepi udeležbi članstva, ki ga je to številčno najmočnejše društvo slovenskih likovnih umetnikov v svoji sorazmerno kratki življenjski dobi zbralo pod svojim okriljem, je v splošno zadovoljstvo vodil zborovanje predsednik g. Saša Šantel. Zahvalil se je vsem za častno udeležbo, posebej pa je pozdravil upravnika Narodne galerije g. Janeza Zormanca in zastopnike domačega tiska.

Iz poročil, ki so jih podal predsednik, tajnik g. Mirko Šubič, blagajnik g. Karel Putrnič in predsednik posebnega umetniškega sveta g. G. A. Kos, moremo v splošnem posneti, da je bilo delo odbora v pretekli poslovnici dobi zelo agilno in iniciativno v vseh tistih pogledih, ki so bili in so še vedno važni za naš likovno umetniški stan.

Tako pereča povsem strokovna stanovska kakor tudi čista umetniška vprašanja so bila glavna gibalna društvenega dela. S primerno dotacijo oblasti, ki so v polni meri razumeli potrebe stanovskega društva slovenskih likovnih umetnikov, je temu društvu, prvemu odkar sploh obstaja slovenska umetniška društva, uspelo, da si je uredilo svoje prepotrebne poslovne prostore. V njih se organizatorji nadejajo za bodočnost urediti tudi posredovalnico za nakup umetniških del svojih članov, predvsem pa tudi čitalnico in strokovno knjižnico — sen, žal prečesto le iluzoren sen vseh naših strokovnih društev, ki

hovščina z Najsvetejšim, potem pa so se zvrstili ostali verniki. Tudi šentjakobska procesija je imela velik obisk. Psalme je igrala godba z Rakovnika. Posestniki hiš ob ulicah, kjer sta se pomikali procesiji, so okrasili svoja poslopja z brezovim zelenjem in na okna postavili cvetje in sveče.

V nedeljo dopoldne je po ljubljanskih ulicah bilo izredno živahno. Posebno v središču mesta so se od Tivolija do Zvezde, kjer je bil dopoldne promenaški koncert delavske godbe »Zarje«, neprestano pomikale goste vrste sprehajalcev. Dober obisk sta imeli tudi umetnostni razstavi v Jakopičevem paviljonu in v Obersnelovi galeriji. Izletniki so ostali zaradi slabih letošnjih skušenj po večini doma. Nočno jasno nebo jim ni moglo zbuditi upanja na sončno nedeljo.

Hladno in jasno vreme nam obeta daljšo spremembo. Veseli smo ga vsi: izletniki, kopalci, meščani, posebno pa kmetje, ki jim bo zdaj omogočeno, da nadoknadijo zamujeno delo na polju, posebno pa da bodo lahko spravili seno ob suhem vremenu.

streme za razširjenjem in poglavitvijo strokovnega obzora svojega članstva. Toda začetek je tu in članstvo veruje, da bo z dobro in trdno voljo ter neumornim delom doseglo izpolnitve svojih želja.

Dobrosel del društvenega dela je bil seveda posvečen organizaciji umetniških razstav na raznim posredovanjem na pristojnih mestih za izboljšanje prečiščevalnih vprašanj slovenskega umetniškega stanu kakor tudi vprašanj, ki se bitno tičejo ugodnih pogojev za razvoj slovenske likovne umetnosti. Tesnejši stiki med zastopniki oblasti in likovnih umetnikov so rodili že razveseljive uspehe, za bodoče pa je bila zastopnikom likovnih umetnikov s strani oblasti prav tako obljubljena vsa naklonjenost.

Z vedrim upanjem se naši umetniki zatorej oklepajo svojega kulturnega dela in se za jesen pripravljajo na novo reprezentativno razstavo. Kakor doslej, pa bo tudi v bodoče zastavilo vse svoje sile, da koristi in pomaga pri napredku slovenske likovne umetnosti sploh, pa pri reševanju prečiščevalnih vprašanj tako vsega stanu kakor tudi posameznih svojih članov.

Na kraju zborovanja so bile še volitve, pri katerih je bil ponovno v večino glasov izvoljen za predsednika g. Saša Šantel, v odbor pa gg. G. A. Kos, Ivan Vavpotič, Fran Tratnik, Stane Kregar, Mirko Šubič, Fran Gorše, Ivan Kos, Drago Vidmar in Evgen Savojic. V nadzorstvo sta bila izvoljena Ivan Savojic in Nande Vidmar. Umetniški svet pa tvorijo pod predsedstvom G. A. Kosa, Ivan Vavpotič, Boris Kalin, Stane Kregar in Mirko Šubič.

Obisk pri najmlajših

Kdo ne pozna našega Dečjega doma tam pri šmepetki cerkvi? Vprašaj kogar hočeš, vsak, če je pameten človek, ti bo odgovoril: »Če je kaj potrebno in koristno, je koristen Dečji dom. Pomislite vendar, kaj bi bilo, če ne bi podpirali mladine, kaj bi bilo, če bi zavrgli te naše najmlajše, ki imajo prav tako pravico dihati in živeti ter se veseliti sveta, kakor mi, če ne še večje. Pomislite vendar, kaj bi bilo, če ne bi imeli teh malih, kaj bi bilo z narodom brez mladine. Kaj bi počel malček, ko pride na svet, pa mu mati že po nekaj dneh umre. Ali pa najdenček? Kam bi ga dejali, kdo bi ga vzel v oskrbo, če ne Dečji dom.

Po sobah in hodnikih sem hodila in ogledovala našo bodočnost. V posteljah ležale male »štruce«, zavite v plenice. Niti minuto niso pri miru! Neprestano migljajo z ročicami in obračajo glavo na desno in levo, gor in dol. Pristopila sem k postelji malega dojenčka in pomislila: Ubožec, kaj te še vse čaka na svetu? Koliko pomladi ti je določeno? Bog sam ve, ali ti je pripravil rožnato, bogato, razkošno življenje, ali pa revno in trpljenja polno. Gledal me je z drobnimi kakor oglje črni mi očesi, kakor da bi hotel reči nekaj važnega ali pa nekaj pričakoval od mene. Vrata sosednje sobe se odpro, zasliši se jok. Brez tega seveda ne gre. Ubožec je ležal na blazinah, ves rdeč in zaripel v obraz. Mislija sem, da se bo raztrgal od joka.

Marljive sestre imajo mnogo dela z dojenčki. V belih haljah, z belimi čepicami na glavah in z belimi čevlji na nogah se sučejo okoli otrok. Nekatere prenašajo sklade perila po hodnikih, druge se zopet mudijo v sobah. Tu pripravlja mlada črnooka sestra kopel za malega. Miza, pokrita z obojčnimi plenici, ter obložena z milom, vodo, perilom in drugo drobnarijo, je že pripravljena. V mali pločevinasti kad stoji topla voda. Prej kakor v pol ure je dojenček okopan, čist in previt zopet ležal v svoji postelji in počival. Zopet

tam v kotu mlada plavalaska hrani dete. Človek ne bi niti verjel, koliko dela je s tem drobižem, če bi se na lastne oči ne prepričal.

Vsak terek in petek je predavanje za matere. Mnogo se jih udeležuje predavatelj. Spretna in izkušena zdravica uči matere, kako naj vzgajajo in negujejo svoje ljubljence, da jim bodo kar najbolje uspevali. Ponosna je mati in od veselja se ji iskrijo oči, ko ji po pregledu zdravnik vrne otroka s pripombo, da je zdrav in da naj ga še naprej tako dobro neguje. Pri pregledu vsakega dojenčka stehajo in zmirajo. Če opazijo, da ima dete kak nedostatek, dajo materi potrebna navodila. Vse pa gre prav hitro in spretno od rok.

Naša želja je, da bi Dečji dom še dolgo uspeval in dajal možnost našim malčkom, da žive in se vesele življenja. R. M.

Lep vojaški pogreb

Novo mesto, 14. junija
Včeraj se je vršil z vojaškimi častmi pogreb majorja bivše jugoslovanske vojske g. Vajeviča Petra iz Požarevca, ki je ostal žrtev silovitega zračnega napada 1. Veliki petek in je bil odkopan izpod ruševin meščanske šole šele ta teden.

Pogreba na tukajšnjem pokopališču se je kljub delovnemu dnevu udeležila množica prebivalstva. Iz mrtvašnice se je razvil dolg sprevod in za križem so nosili krasen venec z napisom »Svojemu drugemu pokojniku tovariši, katerim je sledila častna četa vojakov v popolni bojni opremi. Za črno krsto, katero so ob častni straži Kraljevih Karabinerjev nosili bivši pokojniki vojni tovariši, je stopal v spremstvu častnikov tukajšnje posadke okrajni civilni komisar g. dr. Oton Grisel, njemu pa je sledila velika množica prebivalstva.

Ob odprtem grobu je namesto odsotnega duhovnika opravil pogrebne molitve gosp. Kostjukovsky, nakar je g. komisar z de-

in me poljubil. Bil je to moj prvi poljub. Vprašujoče sem ga pogledala, toda on ni niti dejal niti besede. Razumela sem ga. Ko sem prišla domov, je mama opazila, da sem nenavadno vesela in da se je morala z menoj nekaj dogoditi. Zaupala sem materi. — Takrat sem ga razumela in mislija sem, da ga bom vedno razumela in da bo on razumel mene. Pa sem se varala. Užila sva potem še nekaj veselih dni, tu na morju, kakor potem, ko sva se vrnili s počitnic. Res, lepe počitnice so bile zame. Toda letos... Letos sedim sama v tej sobi, njega ni, mama počiva v hladnem grobu. Nje, ki sem ji zaupala svojo skrivnost z vso žalostjo in z vsem veseljem, ki me je znala vedno potolažiti, ni več. Oče me pogosto vprašuje, kaj mi je, zakaj sem vedno tako žalostna. Toda njemu ne morem povedati ničesar. Tudi Tanja me ne razume. Ona ne sočustvuje z menoj. Najina znanja se ne ujema več.

Pozvonilo je. Na pragu se je prikazala Tanja. Alma je skrlila dnevnik in predal in ga zaklenila.

»O, Alma, zdravo! Kaj ne greš ven? Zakaj si odrekla danes očetu in Petru tako krasno vožnjo po morju?«

»Hvala, Tanja! Vožnja bi bila zares prijetna in tudi Peter je še dokaj simpatičen. Toda kakšen pomen ima to zame? Jaz

Poletna sezona v ljubljanski Drami

Po smernicah Visokega Komisarja bo dramsko gledališče priredilo v poletni sezoni vrsto ljudskih predstav po nizkih cenah

Dramsko Državno gledališče v Ljubljani, ki je v aprilu, maju in prvi polovici junija imelo 70 predstav in ki bo v poletju po smernicah Visokega Komisarja izvedlo več vrsto predstav po

ljudskih cenah, naznanja, da bo otvorilo novo sezono leta XIX-XX. z uprizoritvijo »Katarine Medicejske«, ki jo je napisal Rino Alessi in so jo prevedli v slovenščino.

Pogrešanci se vračajo

Ljubljana, 15. junija. s. Doslej je prišlo že 13.262 prijav za vojaške bivše jugoslovanske vojske iz Ljubljanske pokrajine, ki jih še pogrešajo. Ker so vojaške oblasti Velešil Osi sklenile osvoboditi slovenske vojne ujetnike, upajo, da bo med izpuščenimi ujetniki tudi mnogo takih, ki so bili javljeni kot pogrešani. V to svrhu

Novomeški trg

Novo mesto, 14. junija.
V petek je bil radi novopostavljenih mej tukajšnji trg ponovno dobro založen ter so gospodinjke končno imele priložnost nakupiti več potrebščin. Z novimi mejami ima naše mesto ponovno dobro zaledje in tako upamo, da se bo tudi zalaganje trga počasi normaliziralo.

Nasprotno ljubljanskemu trgu pri nas še vedno prevladuje prodaja potrebščin na merice, kročnike, glavice in slično, zaradi česar je otežkočena primerjava naših cen s cenami drugih trgov. Tudi maksimiranih cen, in to posebno za mlečne izdelke, se predvsem kmetijske prodajalke ne drže, vendar tudi v tem pogledu oblastva že delajo red. Tako se mleko še vedno prodaja po 4—5 din liter, sladka smetana pa celo po 40—50 din liter.

Občutno znižane so bile na včerajšnjem trgu cene vsakovrstni zelenjavi, češuli in sadju. Cena se je sukala za grah 10—12 din, domači krompir 2,50—3 din, novi krompir 10—12 din, fižol 8—12 din, nova čebula 6 din kg. Še vedno drže visoko ceno zelenjavi kmetijske prodajalke in prodajalo kolerabce 1 din komad, solata 2—3 din glavo, listnato špinac 3—4 din kročnik. Na trgu je bilo tudi precej kisle repe po 2 din kg, kislega zelja po 4 din kg, polutke pa po 2,50 din komad. Posebno mnogo je bilo češenj, in sicer italijanske po 20—24 din kg, domače pa po 4—5 din liter. Gozdne jagode so bile po 10 din liter, jabolka pa so še vedno po 24 din kg.

Zelo slabo pa je bil trg založen z jajci in perutnino, ki je še vedno zelo draga. Jajca so bila po 1,50—2 din komad, kokoši po 60—80 din, majhni piščanci pa po 30 din.

Naše gledališče

D R A M A:
Začetek ob 19.30 uri
Ponedeljek, 16. junija. Via mala. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Igrala bo skupina slovenskih mariborskih igralcev.
Torek, 17. junija: Bog z vami, mlada leta! Red Torek.

★
Dramatizacija Knittlova romana »Via Mala«, ki jo bodo igrali slovenski mariborski igralci v ponedeljek 16. t. m. ob 19.30 v Drami, zasluži največjo pozornost. Najvažnejši dramatski prizori, v katerih je strnjena glavna misel romana, so igralsko težki in učinkoviti. Zanimivi problem človeka, ki koleba med paragrafom in človečnostjo, je ponazorjen na globoko dojmljiv način. Igrali bodo Mira Danilova, Starčeva, Nakrst in Košič, nadalje Kraljeva, Rakarjeva, Košuta, Blaž in Juga Boltarjeva. Ker niso vsi člani, ki so igrali v mariborski zasedbi, v Ljubljani, sodelujeta iz prijaznosti Danilova in Rakarjeva. Delo je prevedel in režiral Peter Malec.

Abonente reda Torek opozarjamo, da bodo imeli v torek predstavo italijanske igre »Bog z vami, mlada leta!«, ki občinstvu zelo ugaja, o čemer priča nenavadno dober obisk predstav. Ljubezno, pristrčno, humorno in zabavno delo nudj pravih večer. Dejanje se godi v študentskih krogih in pokaže potek in konec ljubezni med študentom in mlado modistko.

★
O P E R A:
Začetek ob 19. uri
Ponedeljek, 16. junija: zaprt.

★
Nastop Anatola Manoševega v »Sevliškem brivcu«. Predvidoma v tekočem tednu bo nastopil v partiji grofa Almarive Manoševiski, bivši član zagrebške opere in član mariborskega gledališča. Manoševiski je pel na obeh odrih glavne tenorske partije in se je predstavil ljubljanskemu občinstvu v »Plesu v maskah«.

legaciji častnikov stopil h grobu in oddal poslednji pozdrav pokojniku. Istočasno je tudi častna četa vojakov oddala poslednjo počastitev pokojniku, nakar je prebivalstvo s svežim pomladanskim cvetjem zasulo gomilo.

sem mnogo bolj vesela, če sama sedim tu v svoji sobi. Ne bi hotela družbi užitek pokvariti s svojo žalostjo. Obujala bi spomine, kar pa veš, da bi mi ne bilo ljubo.

»Peter ti pošilja pristrčne pozdrave in te vprašuje, kdaj bo spet toliko srečen, da bo šel z nama na sprehod. Toda kakor vidim, se ti ne zanašam zanj. Jaz bi ti svetovala, Alma, da pozabiš na Egona. Sama si že dejala, da ne upaš več. Prav odkrito povedano, tudi jaz ne več. Čemu ne bi potem hotela Petra? Saj vendar sama praviš, da ti je simpatičen.«

»Res je, vse je v redu, kar si povedala. Tudi oče bi rad videl, da bi se vnela za Petra. Simpatičen mi je res, toda od simpatije do ljubezni je še dolga pot. Egon morda misli da je stopil na njegovo mesto, ter, toda ko bi le vedel, kako bridko se vara. Ves čas odkar se nahajamo tukaj, opazujem, da se Peter suče okoli mene. A kar ni v moji moči tega ne morem storiti. Rada bi popravila le to, kar sem pri Egonu zakrivila. Potem bi še nekako mirno prenesla vsa nesrečo.«

»Kaj pa si zakrivila takega? Če si napravila kako opazko, je bilo potrebno za takega razuzdanca.«

»Oprost, Tanja, Egon ni razuzdanc, čeprav sem mu to očitala. Šele zdaj sem spoznala kaj je. Ko sem žalovala za ma-

je Rdeči križ v Ljubljani v stalnem stiku z osrednjimi organizacijami Rdečega križa v Rimu in Berlinu. Doslej se je vrnilo v Ljubljansko pokrajino 1100 vojakov, ki so bili javljeni kot pogrešani. Nadaljnjih 1000 pogrešancev se je že javilo svojim rodbinam.

Radijski spored

Ponedeljek, 16. junija:
Ob 7.30: Vesti v slovenščini. — 7.45: Raznovrstna glasba. — 8.15: Vesti v italijanski. — 12.30: Vesti v slovenščini. — 12.45: Melodije in romance. — 13: Napoved časa in vesti v italijanski. — 13.15: Službeno vojno poročilo v slovenščini. — 13.17: Orkestralna glasba. — 14: Vesti v italijanski. — 14.15: Raznovrstna glasba. — 14.45: Vesti v slovenščini. — 17.15 do 18: Koncert milanskega tria. — 17.40: Koncert pianista Piguera. — 19.30: Vesti v slovenščini. — 19.45: Komorna glasba. — 20: Napoved časa in vesti v italijanski. — 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30: Zborovski in simfonični koncert pod vodstvom prof. Mirka Poliča in Lucijana Škerjanca. — 21.10: Vesti v slovenščini. — Okrog 22.10: Mali orkester Zeme. — 22.45: Vesti v slovenščini.

Objave

V korist brezposelnih glasbenikov bodo letošnje sklepne produkcije Glasbene akademije. Prva bo v torek 17. junija ob 19. uri v veliki filharmonični dvorani. Nastopili bodo gojenci in slušatelji višjih letnikov SGS in GA iz šol profesorjev: rektorja Trosta, ravnatelja Betetta, J. Ravnika, Slaisa, Rupla, Trostove, Wistinghausnove, Pfeiferja, Škerjanca, Moravca, Lauha in Müllerja. Vstop proti sporedu, ki stane 15 in 10 din ter je v predprodaji v Matični knjigarni.

Pevska tekma. Ob sklepu letošnje operne sezone se bo vršila kakor lani pevska

Čakamo na sportne izide

Nekaj pregleda o današnjih sportnih dogodkih

Ponedeljska izdaja našega lista izhaja zdaj tako, da v njej skoraj ne moremo objaviti nobenega najpomembnejšega sportnega rezultata, temveč se moramo baš v njej, ki je še posebno dobrodošla sportnikom, zadovoljiti samo s kratko rekapitulacijo nedeljskih dogodkov, ki so med tem morda že končani ali pa vsaj že v teku. Tako je tudi s to nedeljo!

V pregledu urejenih dogodkov moramo seveda na prvem mestu omeniti

naše domače prireditve

med katerimi so, — kolikor to zasluži — najvažnejše štiri povratne pokalne tekme iz II. kola, v katerem bodo izbrani štirje najboljši klubi za vstop v ožje tekmovalno. Hermes, Ljubljana in deloma tudi Grafika so ta cilj do polovice že dosegli, Marsovi in Moščani pa so se v prvi tekmi razšli brez odločitve in bo današnja tekma pomenila za enega izmed njih ne samo zmago, temveč obenem tudi dostop v semifinale.

Po italijanskih sportnih terenih

je treba med drugim omeniti važno nogometno prireditev, in sicer drugi finale v Benetkah enajstorici Venezije in Rome. Prvi dvoboj med obema moštvoma je ostal s 3 : 3 neodločen, tako da bo tudi današnje srečanje pomenilo za enega ne samo zmago, temveč obenem osvojitve nogometne lovorike, ki je najpomembnejša za prvenstvo v Italiji. Če bi se primerilo, da bi tudi ta tekma ostala neodločena, bosta morali obe moštvi igrati še tretjo v celoti na nevtralnem tleh.

Med kopico drugih sportnih dogodkov v različnih sportnih panogah zasluži posebno omenbo velika kolesarska prireditve, ki bo na dirkališču Vigorelli za italijansko prvenstvo na dirkališču. Prireditve je razdeljena na dva dneva in obsega vsak dan okoli 14 posebnih točk za razne kategorije in discipline.

V mednarodnem nogometnem življenju bo danes vsa pozornost posvečena

Potujem v Beograd

Morebitne naloge in posredovanja prevzamem jutri, v ponedeljek 16. junija, od 14. do 18. v Igriški ulici 3, levo, prvi nadstropje, vrata št. 20. tel. št. 33-41. (—)

Zapiski na robu

Največji dragulj drobižo

Sredi svetovne vihrje imajo v delavnici draguljarja Harryja Winstonove važne opravke. Pripravljajo se namreč na razdrobitev največjega diamanta na svetu, ki se imenuje »Vargasa« in tehta 726 karatov. To bo neverna operacija, kajti treba bo iz velikega diamanta napraviti 23 briljantov, ki bodo skupno vredni več kakor 2 milijona dolarjev. Priprave so se pričele že 9. aprila. Zgodovina tega sijajnega dragulja je prav zanimiva.

Dne 13. avgusta 1838 sta našla braziljska kmetovalca brata Joahim in Emanuel Evan-zio v strugi reke sv. Antona kamenček, ki sta ga sprva imela za preprost kristal. Še dosti se nista zmenila zanj in sta ga spet zavrgla. Po nekaj dneh sta pa le začela razmišljati: kaj če bi... da, kaj pa če je to diamant? Poiskala sta svetli kamenček in ga odnesla k nekemu draguljarju v Rio de Janeiru. To sta se spogledala, ko jima je moč priznal, da sta našla enega izmed najlepših in največjih draguljev, kar jih je doslej bilo odvzetih materi zemlji. Draguljar jima je brez oklevanja izplačal poštno vso. In zdaj je začel dragulj romati iz roke v roko, dokler ni zanj izplačala res spoštljive vsote Nizozemske banka v Rio, ki ga je poslala v Amsterdam, na slovečo borzo zlatih kamnov. Po več mesecih trajajočih mučnih pogajanjih je slednjič priromal zlatni kamen v last draguljarja Winstonu v New Yorku, kjer ga že cele mesece raziskujejo strokovnjaki in se pripravljajo na veliko operacijo, da brez vsake škode zdrobijo veliki dragulj v manjše briljante, ki bodo najznejše obrušeni.

Menda so tudi že znani bodoči lastniki in lastnice teh briljantov, saj je vendar treba pametno naložiti denar, če ga imaš zadosti pod palcem. O maršicem so že napisani romani: o ljudeh in živilih, o rekah in gorah. Nemara bi se tudi o velkem »Vargasu« dal napisati nepet roman. Toda počakajmo: zlatni kamni imajo svojo usodo in nemara se pravi roman šele pričinja.

prvemu nastopu hrvatske državne reprezentance v tujini.

Hrvatje igrajo svojo prvo mednarodno tekmo z Nemčijo na Dunaju, v Gradcu pa bo obenem gostovala reprezentanca Zagreba proti tamkajšnji izbrani enajstorici. Hrvatski nogometaši, ki so po nekaterih prijateljskih tekmah doma kar stopili v mednarodno areno za današnji nastop niso posebno temeljito pripravljani, vendar bi utegnulo na izid srečanja ugodno vplivati dejstvo, da je v enajstorici nekaj preizkušenih borcev z mednarodnih tekem, ki so jih odigrali še v bivših jugoslovenskih dresih. Obe hrvatski reprezentanci, ki sta danes v gosteh v avstrijski Nemčiji, sta minili praznik med seboj odigrali tekmo za trening, ki se je končala neodločeno s 3 : 3. Novi zvezni kapetan HNS dr. Hitrec je po tem pregledu odredil za Dunaj naslednji sestavo:

Glaser, Brozović, Dubac, Pukšec, Jazbinšek, Djanič, Cimermančič, Wölfl, Kacijan, Pogačnik, Pleše. Kot rezervni igralci so šli na Dunaj še Lešnik, Kokotović in Monsider. V garnituri Zagreba so med ostalimi znana imena Urch, Pavletič, Čajkovski, Beda, Muradori, Kocelj in drugi.

Naši plavalci na delu

Kakor slišimo, je pri plavalni Iliriji kljub silno neugodnemu vremenu iz dneva v dan bolj živahno. Razen dela »na terenu« opravljajo tamkaj pridno tudi razne administrativne posle, predvsem zaradi tega, da bi sekcija imela čim solidnejšo upravo ter se tako čim skrbneje pripravila za skorajšnjo prilagoditvijo na nove razmere. Te dni je bival v Ljubljani zastopnik italijanske plavalne federacije, ki je s predstavniki plavalne sekcije Ilirije proučil vsa pereča vprašanja glede skorajšnje otvoritve sezone in nove opredelitve plavalcev iz Ljubljanske pokrajine. Plavalna Ilirija je prejela zagotovila, da bodo njeni plavalci lahko v dogledni bodočnosti dobili dobre nasprotnike in bodo tudi v domačem kopališču lahko priredili vsaj katero dobro plavalno prireditev.

Atleti ŽSK Hermesa so zborovali

V petek zvečer je bil v zvezi s sedanjimi izrednimi prilikami izredni občni zbor hlaokotletske sekcije ŽSK Hermesa. Občni zbor je bil potreben predvsem zato, ker je sekcija v zadnjem času močno narasla in bila postavljena zato pred nove in važnejše naloge, ki jim stari odbor verjetno ne bi mogel biti kos.

Da je sekcija res zelo močna, priča najzgovorneje že to, da se je občnega zbora udeležilo nad 50 aktivnih članov od 140 vpisanih. Po poročilih odbornikov so bile kot glavna točka še volitve novega odbora, pri katerih je bila z veliko večino izvoljena naslednja lista: načelnik sekcije Petrovič, podnačelnik Berdaj, tajnik Zupančič, blagajnik Šumak, tehnični referent Vahtar, propagandni referent: Bratovž, gospodar Peternel, odborniki: Polak, Kosec, Stadler, Brelih, odbornica Pribošakova, nadzorilni odbor: inž. Jesih, Lukežič, Cigler in Burja, vodja juniorjev Boltavzer.

Splošen vtis s tega občnega zbora je, da se je mlada sekcija tako okrepila, da bo igrala odlično vlogo v ljubljanskih lahkati, ki je dobila sedaj dva skoraj enako močna kluba.

Povratek

Sonce je zatnilo za gore. Tam, kjer se nebo dotika morja, tam se je videla rdeča zarja. Kmalu je bilo nebo preplavljeno s temno modro, prva zvezda je zamigljala na njem, in kmalu je na valovih morja plula blesta luna.

V sobi je sedela Alma. Pred njo na mizi je ležal pladenj s pecivom in sadjem. Vrata verande so bila odprta, tako da je Alma lahko opazovala lep večer. Iz svoje torbice je vzela ključ, odprla predal in na mizo položila dnevnik. Obratila je list za listom, prebrala ta in oni odstavek, pa ji nenadoma obstanejo oči. Zavzdihnila je: »Saj to ni mogoče! Točno danes pred letom dni! Ah, kdaj se bom znebila teh krutih spominov. Mislija sem, da me bosta kraj in čas pozdravila, a vidim, da to ni mogoče. Zadnje upanje je že davno minulo. Vem, da sva ločena zdaj, ne da se popraviti. Toda pozabiti ga ne morem.«

Prijela je za pero in napisala v dnevnik: »Danes pred letom dni je bilo. Prav tako bil večer je bil, ko je najina jahta plula proti obali. Sedel je k meni, se igral z mojimi kodri. Prav to obliko sem nosila takrat. Všeč mi je bila obleka, všeč sem mu bila jaz; nenadoma se je sklonil k meni

Rdeči križ ima polne roke dela

Od 13262 vprašanj je prispelo doslej 1900 odgovorov — Evidenca vojnih ujetnikov je še nepopolna

Ljubljana, 14. junija
Vojna vihra je pustila tudi med našim ljudstvom občutne sledove. Tisoči vojaških obveznikov so morali zdoma in za mnoge tisoče civilnih oseb so svojci še danes v skrbeh. Očetje in matere so povpraševali za svojimi sinovi, žene za svojimi možmi, dekleta za fanti, prijatelji in znanci za svojimi dragimi. Na vsakem koraku si lahko slišali boječe vprašanje, ki je izražalo globoko skrb za usodo pogrešanega svojca. Prometne zveze so v tistih dneh popolnoma odpovedale in se je zato negotovost in razburjenje še stopnjevalo.

Ze prvi teden po izbruhu vojne se je mnogo vojaških obveznikov vrnilo na svoje omove. S seboj so prinašali razne nekontrolirane vesti o svojih tovarših, tako da je bila žalost še večja. Usoda velike večine vojakov, ki jih je razsulo zateklo v naših krajih, pa je bila v naslednjem tednu skoro že docela razčiščena. Spet enkrat se je pokazalo, da so bile pretirane govorice v mnogih primerih vzrok prežgodnje žalosti. Vračali so se taki, ki so bili med sorodniki in znanci že obklopani kot mrtvi. Usoda je resnično krojila neverjetne zgodbe. Samo eno naj navedemo: Na bojišču so našli mrtvega vojaka, ki je imel v žepu vojaško knjižico. Žalostno usodo so sporočili pokojnikovim družinam. Več kot teden dni je živela žena z otroki v prepričanju, da je njih rednik mrtve. Sami sebi niso verjeli, ko je stopil na domači prag še nekaj dni obklopani oče. Pojasnil je zgodbo. Ob razsulu je kakor tisoče drugih zamenjal vojaško obleko s civilno in pustil v njej tudi svojo vojaško knjižico. Obkole jo je potem nekdo drugi, ki ga je doletela na bojišču smrt. Po knjižici, ki so jo našli v žepu, so sklepali, da je umrl bil njen pravi lastnik, za kar pa se je pozneje izkazalo, da ni resnica.

V najhujših dneh, ko so ljudje begali v neizvestnostjo od oblasti do oblasti in hoteli zvedeti usodo svojcev, je Rdeči križ na odličan način izpolnjeval svojo dolžnost. Prav danes pred dvema mesecema je bil ustanovljen poseben poizvedovalni oddelček, kjer so povpraševanja iz dneva v dan razlašala. Čez 700 poizvedb so zabeležili samo en dan, kljub temu pa se mnogi povpraševalci očitno, drugi pa prikrito zabavljali čez poslovanje Rdečega križa, ne vedoč, da so vsi, ki so zaposleni s tem delom, dali svoje moči brezplačno na razpolago in da je vsem in vsakemu posebej izpolnjena srčna želja, če more povpraševalcu ustreči s pozitivnim odgovorom.

Da bi se prebivalstvo natančneje spoznalo z organizacijo poizvedovalne službe za pogrešane, in da bi dobilo vpogled v dosežene uspehe, so v petek vodni delavci tega oddelčka pod vodstvom ge Vere Adlešičeve povabili poročevalce slovenskih dnevnikov, kjer so jim ljubezno razložili svoje poslovanje. Najprej je predsednik pokrajinskega odbora Rdečega križa g. dr. Oton Fetič pozdravil zbrane in med drugim razložil glavne smotre Rdečega križa.

Na slovenskem ozemlju deluje prostovoljna organizacija Rdečega križa že nad 60 let. Po določbah ženevske konvencije za izboljšanje usode ranjenecv in bolnikov in po določilih mednarodne unije za pomoč je imel Rdeči križ po svojih pravilih v primeru vojne važne naloge: pomagati pri evakuaciji, prevažanju, oskrbovanju in pri zdravljenju bolnikov in ranjenecv; pomagati in sodelovati pri izvajanju pasivne zaščite pri napadih iz zraka; posredovati za radi podpor in občevaranja ujetnikov in internirancev z zunanjim svetom in po svojih močeh ublaževati vojna zla. Ob nepričakovani izbruhu vojne in nato sledečem razsulu je bil Rdeči križ postavljen pred nove težke naloge. Zveze so bile pretrgane in nastale so neštete manjšajoče se meddržavne in pokrajinske barjere. Svoji vplekancev so bili popolnoma odrezani od njih in brez možnosti, da bi zvedeli, če so njihovi dragi prestali nevarnosti živi in zdravi ali pa so ujeti, ranjeni ali mrtvi in kje se nahajajo. Pa tudi stiki z nevojaškimi osebami so bili pretrgani, kar je bilo za prizadete tem mučnejše, ker zahteva sedanj način vojevanja med civilnim prebivalstvom skoraj več žrtve, kot med vojaškimi osebami.

Pokrajinski odbor Rdečega križa v Ljubljani je zato smatral za svojo dolžnost, da prikoči prebivalstvu na pomoč. Takoj po velikonočnih praznikih je bil v njegovem okoliščju ustanovljen poseben odsek za informacije. Prvotno je deloval v prostorih glavne pisarne na Gospodarski cesti, ki pa so kmalu postali pretesni za velik naval poizvedovalcev. Preselili se je moral na Bleiweisovo cesto v poslopje mestne ženske realne gimnazije, pozneje pa je našel gostoljubno streho v prostorih Narodne strokovne zveze na Miklošičevi cesti, kjer še sedaj posluje pod poizvedovalnim vodstvom ge Vere Adlešičeve in sodelovanjem g. docenta dr. B. Škerlja in številnih vestnih in nad vse marljivih sodelav in sodelavcev.

Ge Vera Adlešičeva je nato v glavnih obrih črtala delo, ki ga je poizvedovalni oddelček doslej opravil. Kakor je prej omenjeno, se je prijavil oddelček osnoval 15. aprila. Do večerj je prejel 13.262 vprašanj po pogrešanih. Od tega ogromnega števila je doslej odjavil oddelček zabeležil le 1100 odjav. To so predvsem vojaški, ki so se vrnili na svoje domove. Kotovo pa je še veliko število oseb, za katerih usodo svojci že vedo, ali pa so se že vrnile domov, v svoji malomarnosti pa tega niso prijavili Rdečemu križu, ki po nepotrebnem za njimi naprej poizveduje. Postopek pri prijavi je enostaven. Vsak mora izpolniti dve prijavnici, katerih eno hrani poizvedovalna pisarna, drugo pa odnese s seboj kurir. Ko se ugotovi usoda pogrešanca in zbere poizvedovalni oddelček zanesljive podatke, takoj obvesti osebo, ki hoče obvestila.

Poslovanje je včasih dolgotrajno, ker v mnogih primerih ljudje ne navedejo točnih podatkov za iskano osebo. Vzrok dolgotrajnega poslovanja pa je bilo včasih pomankanje poizvedovalnih oseb v posameznih krajih, kjer je bilo treba šele nanovo ustanoviti odbore, ki so potem zbirali informacije. Skoro povsod pa je marljivo delovanje ljubljanskega Rdečega križa dalo impulsa za pozitivno akcijo pri iskanju pogrešancev.

72 kurirjev je obiskalo doslej 172 krajev in so oddali 12.000 formularjev. Vrnilo se jih je 46 in so prinesli 1900 obvestil. Na

posebni karti bivše Jugoslavije se vidi jo z zelenimi črtami spojeni kraji, ki so jih doslej kurirji obiskali. Mreža je razporejena po vsem ozemlju bivše države. Kurirji dobe štirjezične legitimacije, ki z njimi lahko potujejo v vse kraje bivše Jugoslavije. Z zadovoljstvom moramo ugotoviti, da jim doslej krajevna oblastva nikjer niso delala ovir.

Poizvedovalni oddelček ima zveze tudi z inozemskimi organizacijami Rdečega križa, posebno z Berlinom, Budimpešto, Sofijo, Švicco, Zagrebom, Mariborom in Celjem. Dopisovanje je vodil g. Skalar, zdaj pa je prevzel to delo dr. Krejči.

Kartoteka je odlično uredil docent dr. Božo Škerlj. Po vloženih prijavah ima kartoteka 13.262 vložkov. Z vsakega je razvidno, v katerem fasciklu arhiva je prijavnica. Kartoteka je ločena za civilne in za vojaške osebe. Posebej vodijo še kartoteko vojakov, ki so se vrnili in kartoteko vrnenih formularjev z odgovori.

Poseben oddelček je posvečen evidenci vojnih ujetnikov. Doslej je prijavljenih ali

pa se je na drug način zvedela usoda 925 vojnih ujetnikov. Za nekatere so znana že njihova bivašča, medtem ko za večino bivašče ni znano in bo mogoča zveza z njimi šele s posredovanjem nemškega Rdečega križa ali pa mednarodnega Rdečega križa v Zenevi. Zdjaj se vodi evidenca skupno z mestnim vojaškim uradom in bo po posredovanju Kr. Visokega Komisariata v kratkem pričakovati, da bo akcija za vrnitev ujetnikov iz Ljubljanske pokrajine ugodno rešena.

Delo, ki ga opravlja Rdeči križ, je kljub človekoljubnemu značaju naporno. Od jutra do večera je zaposlenih v pisarni 15 do 20 poizvedovalnih prostovoljnih delavcev, na večer pa se jim pridruži še nadaljnjih 30 samarijank, ki vsak dan sproti raznesejo dospeljo pošto. Prostovoljni prispevki, ki se zberejo, ne zadostajo niti za kritje pisarniških izdatkov. Kljub temu pa vztrajajo vsi pri svojem človekoljubnem delu, ker jim je v utrohu vsaka vesela vest, ki jo lahko komurkoli sporočijo.

Seznam padlih

Po obvestilih in informacijah, ki jih je Rdeči križ doslej prejel, objavlja seznam mrtvih:

Beseljak Ljubo, narednik-vodnik Divulje, 11. IV. padel z avionom in utonil. Pokopan v vasi Albanija pri Divuljah. **Bricej ing.** padel v šumadiji okrog Mledenovca. **Priča** posilni Tarman Slavko, Jesenje. **Barjaktarović Fajko**, 3. pos. puk Logatec. **Bimbašić**, komandant batalja, 45. pos. puk, padel pri Mariboru ob napadu štuke. **Bitenc**, profesor v Celju, rez. major, padel pri Mariboru ob napadu štuke.

Červan Ivan, redov.-kuhar, padel 6. IV. pri bombardiranju v Novem mestu.

Fresel Stjepan, redov. 40. puka, padel 14. IV. Ferant, sin cvetličarja, pilot v Banja Luki, padel pri bombardiranju.

Golič Marko, padel 12. IV. Mostar Li-buško, nečerkveno pokopan; **Grahalek Fran**, prof. mešč. šole, Vojnik pri Celju, rez. poručnik vrbskog plan. puka, padel 14. IV. in je pokopan v Gorah; **Ingogini** pri Tesliću; **Gril**, sin cerkovnika v Mervcah, muzička škola Vršč raztrgan od grinate; **Golubović Vjekoslav**, rez. poš. kap. I. kl. 505. pionirske čete Vraždin, umrl v Vraždinu, Gradska bolnica, 17. IV. **Goroš Simeon**, Poljska 12, občina Gorje pri Bledu, bil zasut pri bombardiranju v Novem mestu, po enomesečnem zdravljenju podelgel v Ljubljani, v bolnici 26. V. 1941. **Gornik Franc**, redov. umrl 10. IV. v bolnici in pokopan na bolniškem pokopališču v Mostarju.

Hafner Ivan, Prezid-Vražji Vrtec, pokopan v kraju Urita; **Hrabolek Ivan** iz Celja, poručnik tehn. čete Banja Luka, bil ubit od kmetov 12 km od Teslice; **Hajski Ignac**, redov. 2 čete 3 pos. bataljona, padel 9. IV.

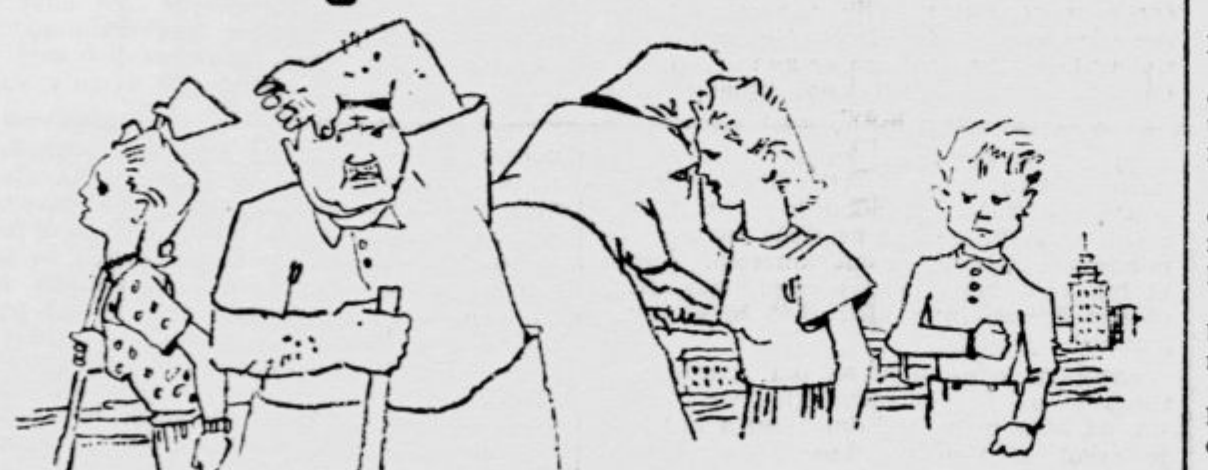
Koprive Pavel, ranjen 1909, padel pri Horjul-Vrhnika; **Krojan Ivan**, Meje p. Sv. Barbara Haloze, padel pri Kilsuri; **Kremser Alojz**, skladiščnik gradbenega podjetja Zupan, ustreljen pri Brezicah 19. IV.; **Kren Friderik**, polkovnik, padel v Kumanovem; **Koman Stane**, Banja Luka; **Kukić Petar**, akt. let. poručnik 215. baza Banja Luka, padel nad Segedinom; **Kobal**, letalski kapetan, padel; **Kink Vladimir**, akt. poručnik Novi Sad, padel z gorečim avionom v zračni borbi pri Stracinu blizu Kumanovega; **Kobešić Ivan** iz Bragi, občina Vinica Černomelj, padel pri mestnem kopališču v Zagrebu; **Koderman** iz Ljubljane, bil ubit v Nišu 8. IV. pri bombardiranju železniške delavnice; **Kovač Ivan** iz Senčurja pri Kranju, uslužben pri delavnici v Nišu, ubit pri bombardiranju 8. IV.

Ljepović Stevo ali Peja, redov. vas Jablanica Bosanska Gradiska, umrl 12. IV. v gozdu Smrečje nad Ljubljano. Pokopan 13. IV. na pokopališču Šmarje-Sap.

Marini Jožef, Ljubno 57, p. Podnart, redov. tehn. čete 1. plan. batalj. padel na veliki petek v šmartnem pri Litji kot žr.

Jesip Korban:

Krpanova kobila

»Torej danes se pojdemo kmete,« je podjeto vzkliknil po obedu gospod Podlesnik. »Veliki današnji čas nam neizprosnno veva, da se skesano in s čistim srcem približimo odtujeni materi Zemlji... Kaj se vako bedasto režiš!« osorno prekin svoj svečano začeti govor. Plamenček svete jeze mu vzplamti v sivih očeh.

»Da... vsi pojdemo na parcelo in prav vsi si bomo pošteno zavili rokave.... Tudi ti, domišljava, gizdava, sama vase zaljubljena opica starega sveta, boš vzela motiko v svoje nežne šapice!«

»Papaček ima prav,« se oglasi Kamila, priliznjena mačica. »Zahvalimo Boga, da imamo košček svoje zemlje!«

»Imamo... kako si to razlagaš? Parcela je vendar moja... samo moja. Z lastnimi prihranki sem jo kupil!«

»Lahko, ko ti ni bilo treba plačevati služkinje,« se vmeša mati.

»Kakor egiptovska sužnja sem morala garati — zdaj je pa vse tvoje.«

»Tako je! Do smrti sem jaz gospodar, potem si jo pa vtaknite za klobuk. Tisto moderno Olgino rešeto bo dovolj veliko!«

Ko je razdraženi gospod Podlesnik na čelu svoje številne družine prisopihal na zemljišče zunaj mesta, ga je z grohotom

tev letalskega napada; **Marjetič Alojz**, doma pri Celju, kraljeva garda Dednje, 6. IV. ranjen, 28. IV. umrl v bolnici Grudno, pokopan I. V.; **Mašera Sergij**, poručnik bojnog broda »Zagreb« umrl ob priliki eksplozije broda; **Miklavčič Rudolf**, podnarednik Zajčar; **Mikar Anton**, Javor 42 p. Dobrunje, ustreljen in cerkveno pokopan v Podpeči; **Medvešek**, redov.-djak 1. puk. težke art. 9. baterija, 9. IV. zadet od bombe v Kavadarju. Pokopan nečerkveno v bližini Kavadarja; **Močnik Jakob**, Primskovo; **Mehle Ivan**, akt. žand. kapetan, padel v Sarajevu.

Nežmah, podpolkovnik, padel v Ptuj; **Nežmah M. Avgust**, let. kapetan II. kl. iz Ljubljane, padel 6. IV. v Rajlovcu pri Sarajevu, tam pokopan; **Novak Anton**, palir, šmarje pri Jelšah, padel nad Mežico-Slat-na gora 8. IV. ob 8. uri zjutraj, zadet v sree; **Novalič Sulejman**, 3. pos. puk. Logatec; **Novak Leopold**, redov. 112. art. puka Zagreb, 11. IV. umrl v bolnici v Zagrebu, pokopan na Mirogoju.

Osredkar Alojzij, redov. 20. čete 4. djačkog batalj. padel v Varcar Vakufu, Vrbska banovina. 14. IV. Pokopan na rkt. pokopališču v grobnici št. 2; **Oblak Franc**, orožn. narednik, padel 6. IV. ob prvem bombardiranju Beograda, ko je bila zadeta kasarna žandarmerijske komande; **Oder Anton**, orožn. narednik, padel 6. IV. ob prvem bombardiranju Beograda; **Okički Stane**, ustreljen iz aviona v Tesliću 12. IV.

Petrić, kapetan fregate Divulje, padel na veliki petek s hidro-avionom v morje in utonil. Pokopan v Kaštel Starem; **Pojed Mirko**, Zagreb, Vseučilišče 8, padel 12. IV. 6 km od Mostarja smer Libuško, nečerkveno pokopan; **Potočnik Ivan**, narednik Zajčar; **Pernuš Andrej**, 1 četa 3. pos. puk Logatec, padel 7. IV.

Razoršek Alojzij, Tlačnica, fara Peče, ustreljen v noči od 10./11. IV. v Notranjih Goricah, tam cerkveno pokopan; **Rems Stanko**, Trebnje; **Ribić Ivan**, redov. 12. čete 3. batalj. v Vrbi, Slav. Brod, umrl 14. IV., pokopan na rkt. pokopališču v Novi Gradiški; **Relić**, Vinica, Ormož.

Stenovec Anton, rez. podnarednik 8. konj. puka v Zagrebu, rojen 1. 1912., iz št. Pavla pri Celju, pripeljan ranjen v bolnico 11. IV., kjer je umrl 13. IV.; **Sovčič Anton** iz Slovenjega Gradca 49, padel pri mestnem kopališču v Zagrebu.

Škerlj iz Škofje Loke, padel pri gradu Turnišu, pokopan v parku Turniš.

Točaj, rez. podnarednik, ranjen 10. IV. ob 9. uri zjutraj od topovske granate. Umrl 11. IV. ob 2. uri zjutraj v ambulanti v Virovitici, cerkveno pokopan v Virovitici; **Teslić Janez** iz Loke pri Kamniku, umrl 23. IV. v vojni bolnici v Sarajevu, tam pokopan.

Velik Halin, 3. pos. puk. Logatec; **Vilhar**, Divulje; **Vratar Josip** iz Mislinja, stanu-

joč v Dravogradu 67, padel pri mestnem kopališču v Zagrebu; **Vajević K. Petar**, peš, major, komandant 1. plan. batalj. žrtve letalskega napada v Novem mestu.

Zupav Franc ali Ivan, ustreljen v Murtenici, vas Rožanstvo; **Ziherl Milan**, podnarednik, Zajčar; **Zakovšek Vjekoslav**, Dalj srez Osijek, utonil v Ljubljanci, polic. št. akta XIX. III. 27/17; **Zvone Stanko**, Domžale, ustreljen v Petrovem selu pri Novem Sadu.

Poizvedovalna pisarna Rdečega križa na Miklošičevi c. 22-b naproša niže imenovane, da dvignejo pošto, ki je samarijanke-raznašalke zaradi pomankljivih naslovov niso mogle izročiti adresantu v roke:

Rodbina Andrić M. Sretena, Cujnik Ivan, Pavlovič Branislav, Pirc Boris, Schweiger Ljudmila, Vidmar Mirko, dr. Varšek.

Kaj je »Dopolavoro«?

»Dopolavoro je ustanova miru, ki zasleduje višjeenane namene bratstva, ljubezni in izobrazbe.«

To je definicija, ki jo je dal Duce ustanovi. Moralni in politični razlog, ki je globalo tako obširni organizaciji množic, je treba iskati v temeljnem programu, ki ga je Duce dal Fašizmu:

»Približevati se vedno bolj narodu!«

To povelje je v skoro osemnajstih letih življenja Dopolavora prešlo v prijemljivo stvarnost, katere pozitivni in konkretni rezultati so dobro poznani Italijanom in vsem onim, ki študirajo socialne probleme Fašizma.

Je stvarnost, ki ji množica sledi z živim navdušenjem in ki daje Dopolavoru tako organizatorično moč, da je pomemben integralni organ velikega dela, ki ga razvija Fašistični režim.

Ko je odpravil razredno borbo razvojnega in vzgojnega procesa mas, je Fašizem ustvaril sodelovanje razreda, ki izloča in odpravlja prej obstoječe nasprotje med delodajalcem in delojemalcem. Nasprotje, ki doprinese k oslavitvi moralnih in gmočnih moči naroda.

Za razvoj, za dosego enotnosti in celotnosti na produktivnem in političnem polju potrebuje narod nivelacijske akcije, ki naj odpravi čim bolj mogoče antagonizem in tekmovanje med njegovimi bistvenimi elementi.

Z razstave moderne slovenske umetnosti v Jakopičevem paviljonu

Zoran Mušič: Motiv z ljubljanskega trga

Zoran Mušič se je rodil leta 1909 v Gorici. Maturiral je v Mariboru, umetniško akademijo je dovršil v Zagrebu (prof. Babić). Študiral je tudi v Madridu. Razstavlja je v Ljubljani, Mariboru, Celju, Zagrebu, Beogradu in Osijeku.

Mušič potaplja svoje pejsaje v bleščeči soj sončne luči, v kateri se stapljajo ostro osvetljene barvne lise v nemirni trepet svetlobe in sence. Zato prijaajo njegovi ži-

V tej funkciji izvršuje Dopolavoro popolnoma svojo nalogo. Tipičen element te organizatorične moči je ustvaritev obratnih (tovarniških) Dopolavorov, ki v svojih zašport in razvedrilno bogato opremljenih prostorih omogočajo v prostih urah direktne, bratske in prijateljske stike med onimi, ki so v istem obratu na različne načine zaposleni. Takó imetnik ali glavni vodja obrata, ravnatelj in obratovodje, ki imajo v nekem obratu vodilne in nadzorstvalne funkcije, pridejo po končanem delu v neposredne stike s svojimi delavci. Četudi le-ti priznajo lastno podrejenost svojemu vzgojnemu faktorju, ne vidijo in ne najdejo v ravnatelju bitja, ki bi ga bilo treba sovražit zaradi nekega domnevnega nesocialnega, nečloveškega principa, marveč vidijo v njem človeka, ki resnost dela združuje z zavestno družabnostjo in spoštovanjem do onih, ki jih znanost podreja k trdemu delu.

In tako doživljamo v teh veselih urah počitka duhovno povezanost, ki odpravlja razdalje med razredom in razredom, ki obazuje duše k vzajemnemu pojmovanju pravic in dolžnosti.

To je, z drugimi besedami, spoštovanje do onih, ki dajo državi največji prispevek dela in moči.

Oni, ki bodo imeli priliko ogledati si enega od naših obratnih Dopolavorov ter bodo prisostvovali vsakodnevnim sestankom zabavnega, vzgojnega in socialnega značaja, se bodo prepričali, da je mogoč tak razvoj, ki ga mnogi pogrešno imenujejo »fenomen«. Fašizem ne ustvarja fenomenov: prestavlja v dejanja nujne potrebe države-naroda, izoblikuje poedince k pojmovanju teh potreb, nalaga društvu — kot dinamičnemu in produktivnemu kompleksu ne pa kot zajedalcu — smisel za disciplino, hierarhijo in plodno delo.

V najbolj strogih človeških pravici — temelj fašistični etiki — določa po svojih organih razvojni proces svojega naroda ter ga vključuje kot prvi element v veliki organizem države, ki čuva interese skupnosti, podrejšajoč jih najvišji koristi naroda.

Dario Liberati, inspektor O.N.D.

Obnovite naročnino!

gled na sosedovo njivo. Da bi ne bilo te zasmehljive govedine, vrgel bi motiko, da bi se vse pokadilo.

Situacijo rabi nadebudni Jsnerek. »Oče, pognojni nismo, kako more kaj prida zrasti!«

Malo je manjkalo, da ni vpričo vseh objel prebrisanca. To je misel, ki bi jo bilo treba nagraditi z zlatom! Vendar, naslojen na motiko, še okleva.

»Zemlja je spočita, saj smo ji ves čas dali mir,« ugovarja radi lepšega in radi miselnosti, da »smrkavcu ne smeš nikdar pritrditi.«

Zdaj se odloči. »Nekaj umetnega gnojila bi pa ne škodilo. Bom videl, če ga bom mogel, kje dobiti...«

O, kako dobro kapljico toči gospod Banko! Kako se prilježe po težkem poljskem delu!

»Prav za prav sem namenjen po gnojilo,« pojasnjuje prijatelju Hugonu, ki ga je bil presentil v gostilni, »veš, danes kmetujemo... Poljsko delo na svoji parceli sem organiziral. Gre kakor po loju... otroci, žena... vsi se pote, da kar poka... Meni tega ni treba: Spreten organizator samo gleda, ukazuje, prigovarja — fizično ne trpi...«

»Pač pa duševno,« se poroga prijatelj.

»Kakor si boš ti ožulil svoj predolgi, umazani jezik?« se odreže debelehar. Počasi si briše roso čelo, sleče suknjič in si skrbno zavija rokave lilijasto bele srajce.

»Saj ne znaš,« se roga prijatelj, »škoda krompirja, ki bo segnil v zemlji!«

»Prepričan sem, da boš ti bolje uspel. Saj pravi pregovor: Najneumnejši kmet najdebelejši krompir pridela.«

Tako sta se pikala in zbadala, dokler ni Podlesnik s krepkim zamahom zasekal v mehko razorano njivo.

Čudovito! Prvič v življenju vihiti motiko — in kako imenitno mu gre delo izpod rok! Sleherni kmet bi se razveselil takega hlapca. Toda kmalu začuti utrujenost. Burno mu utriplje nabrekli žila na vratu. Slabost ga je loteva. Temni kolobarji se mu vrte pred očmi. Skrivoma mu uide po-

»Dobro slišim, kako ti duša piska v junaških prsih.«

»Bog te nima rad, to, kar slišiš ni ječanje duše — moja stara, zvesta prijateljica nahuha se oglašala... Na dobro zdravje, botrček!...«

Ta čas so na njivi počasi kopnele delavne moči. Janezka je zmanjkalo, ker se mu je pokvarila motika. Mirko je zaslužil krvavi žulj. Kamila se je še o pravem času spomnila, da ima »dežurno«. Sonja ima važen sestanek s prijateljico Kristo. Olga ima doma delo, ki se ne da odložiti.

Jutri pišejo matematično nalogo. Nacek mora pa k Rdečemu križu, kjer opravlja kurirsko službo. Kakor zapuščaj gošniški kotiček, kjer se nalaga pokora, so pobešeni glav odhajali drug za drugim. S pekočo bolestjo v srcu je na njivi sama ostala zgarana mati... Do smrti izmučena se je ob večerni zarji vrnila domov, kjer so jo čakale nove skrbi, nove težave.

O, ti moja dobra, sladka ženica, zdaj pa urno napravi večerjo!

»Tako povej, kakor je prav,« je zaihtela. »Ne ženica... uboga delovna žival sem... nesrečna Krpanova kobila.«

Med Savo in Gorjanci

Novo mesto, 14. junija. Slikovita Dolenjska s svojim pestrim, valovitim ozemljem in prirodnim bogastvom je postala predmet splošne pozornosti. Če se pelješ po železnici iz Ljubljane proti Novemu mestu, se vrstijo ob desni in levi strani lične domačije, obdane s sadnimi vrtovi, prostranimi gozdovi, livadami in cvetočim poljem, ki ga obdajajo marljive roke našega kmetovalca. Še popolnejšo sliko pa dobi popotnik o Dolenjski, če pokrajino prepotuje peš.

Ko stopaš po cesti Litija—Novo mesto mimo zgodovinskega gradu Bogenšperka po romantičnih, gozdnatih vzpetinah, se odprejo vrata v slikovito pokrajino, ki so jo že naši pradedje zaradi njene lege krstili — Dolenjsko. Na severovzhodu imamo pred seboj Sv. Križ. Na desni od njega je visoki Zaplaz z znamenito božjo potjo in najprijetnejšo izletno točko. Pod tem sta Mala in Velika Loka, ki ležita tik ob železniški progi. Preko visokega hribovja dospemo v lepo Mirensko dolino, št. Rupert, Tržišče in Mokronog. Ob beli cesti,

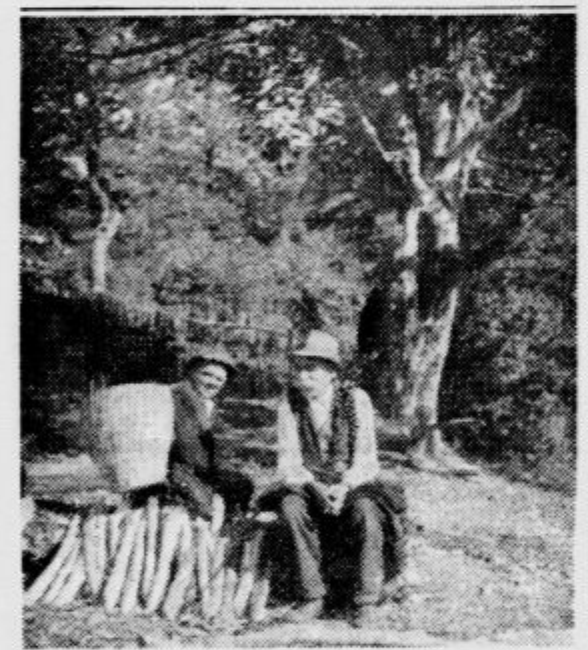

Pri Sv. Miklavžu v Gorjancih

Ki se sturmo vije proti vzhodu nad Mokronogom, pa leži Trebeljino. Daleč pod njim je prijazni škocjan, idilična šmarjeta z istoimenskimi toplicami, Bela cerkev in ob cesti proti Novemu mestu št. Peter. Ob državni cesti, ki vodi skozi znameniti strški boršč, leže na desni strani del občine smihel-stopiče, Brusnice, Orehovica, št. Jernej, Kostanjevica, Sv. Križ, Velika Dolina in Catež. Nad temi kraji pa kraljuje bajni Gorjanci.

Prostrani gozdovi, travniki, žitna polja, sadovnjaki, livade in slovite vinske gorice, ki se razprostirajo po teh krajih, tvorijo bogastvo dežele. Ob dobrih letinah in marljivem obdelovanju zemlje daje polje toliko raznovrstnega pridelka, da ostane znaten presežek za zaledje in ljubljanski trg. Najplodovitejši kraji so pač v šentjernejski občini, kjer se pridelajo poleg različnih žitaric tudi velike količine krompirja. Razvito je sadjarstvo, ki da ljudem mnogo zasluge. Na višku sta svinjereja in konjereja. Kraj že dolgo slovi po omenjenih panogah živinoreje. Ljudje se mnogo bavijo tudi s perutninstvom. Veliko se redi rac in gosli.

Znameniti so Gorjanci po svojem gozdnem bogastvu in prostranih košenicah, kjer se pase govedo. Plodovito zemljo imata občini Kostanjevica in Sv. Križ. V obeh občinah uspevajo žita, krompir in raznovrstno sadje. Tudi živinoreja je razvita. Na prostoru kostanjeviške občine so največji gozdovi, imenovani Krakovo. Za predelavo raznovrstnega lesa je v krajih mnogo vodnih žag, dve pa sta parni: ena v Kostanjevici, druga na samih Gorjancih. V občini Sv. Križ je razvito sadjarstvo in vinarstvo. Pridelke svetokriških gorij je bil vedno mnogo iskan in na dobrem glasu. V Orehovici se pridelava mnogo sadja. Prav

Počitek v dolenjskem gozdovju

tako v Brusnicah, kjer je zlasti veliko češenj, ki dajo ob letini obilo okusnega sadeža. Poleg živinoreje goje ljudje v obeh krajih mnogo perutnine.

Šentpetrska občina je zaradi svojih kraških tal, ki so močno peščena in lapornata, bolj vinorodna kakor poljedelska. Znamenita je vinska gorica Trška gora (429 m) in Grčevje (513 m), kjer pridelajo velike količine izvrstnega cvička in drugega zlahtnega vina, ki gre dobro v denar. Letos trpe vinogradi občutno škodo zaradi nedostatka modre galice, ki je za škropljenje trsa neogibno potrebna. Dobro je razvita tudi živinoreja. Mirona, št. Rupert, Tržišče, Mokronog in Trebeljino so znani kraji po svojem poljedelstvu, gozdovih in vinskih goricah. Dobro obrodijo žita in krompir. Na visoki stopnji je v teh krajih sadjarstvo in čebelarstvo. Ljudje rede tudi mnogo perutnine.

Po svojem vinskem pridelku je znana Bitenska gorica in Debenc nad Mokronogom. Spriče oblice lesa, ki raste po hribovitih in težko dostopnem terenu, zgejo les v kopah za ogelje, ki ga mnogo izvažajo. V škocjanu je na višku živinoreja in sadjarstvo.

Na Mirni je premogovnik, ki bi dal ob boljsem izkoriščenju z modernimi pripravami najljubše rezultate. Privlačna je šmarjeta s svojo plodno okolico. Znanje so istoimenske toplice, ki jih zdaj prenavljajo. Zgrajena je že moderna stavba z nad 40 tujskimi sobami. Postavljen bo tudi nov hotel, ki bo nudil tuju vse udob-

Razgovor z dirigentom L. M. Škerjancem

Ker se bliža simfonični koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice, katerega stalen dirigent je prof. L. M. Škerjanc, sem ga sklenil obiskati, da bi kaj več izvedel o njegovih novi skladbi, ki bo izvajana pod njegovim vodstvom. Gre za koncert za klavir in veliki simfonični orkester. Izvedel sem, da bo takrat izvajal solistični part g. rektor Trost, umetnik svetovnega slovesa. Ker bo naše bralce gotovo zanimalo glasbeno-estetsko ozadje nastajanja škerjancovih skladb, naj navedem nekaj misli, ki jih je izvajal dirigent med razgovorom.

— Osnovi glasbenega ustvarjanja sta dvojni: 1. čustvena, 2. mentalna. Pogoj prve je iskrenost, pogoj druge tehnično znanje. Brez obojega je ustvarjanje umetnostnih vrednot nemogoče.

Skušal sem razviti svoje možnosti v obe smeri. Prva je bila bolj poudarjena od narave, zato je bilo treba položiti tem več pozornosti drugi. Tehnično sem se izpopolnjeval spet na dvojni način: s sprejemanjem živga pouka in s spoznavanjem glasbenih del (poslušanje in čitanje ter izvajanje glasbene literature). Polagoma sem si nabral zadovoljujočo knjižnico, ki obsega glasbeno-teoretična, to je estetska zgodovinska, strokovnjska in poučna dela — knjige ter muzikale, med katerimi so zastopana vsaj najvažnejša dela predklasične, klasične, romantične in sodobne glasbe. Kot sodobno smatram vsako, ki je nastala ob času mojega življenja, brez ozira na slog, katerega očituje politično-kulturno prepričanje.

Ne morem si misliti glasbe brez organskega razvoja. Povezani smo z zgodovino z nešteti mišice. Samo umetnine, ki so logična posledica dotedanjih, morejo reflektirati na daljše življenje — pod pogojem, da so v izraznem pogledu res nosilke živih, t. j. doživiteljskih misli. Vsako rušenje obstoječih in nespornih vrednot mi je tuje; opredelitev po slogih pa je itak le pripomoček za reveže, ki se v bogastvu

mosti. Kraj je eden najlepših turistično-potniških točk v naši okolici. Lepo je razvito sadjarstvo in vinarstvo. Znanje so vinske gorice Mevoce, Mala Strmica in Roja. V okolici so bogati gozdovi, sočni travniki in livade in je zato živinoreja tam doma.

Gozdovi dajejo poleg lesnega bogastva prebivalstvu lep zaslugek z zdravilnimi zelišči, užitenimi gobami in raznovrstnimi jagodami. Vse to se da izvrstno spraviti v denar, ker je po teh sadežih vedno dovolj povpraševanja.

Ze nekaj let ljudje marljivo nabirajo po gozdovih robidno perje, ki daje izborni čaj. Za to zelišče so nekateri prešli že čedne zneske. Organizacijo za nabiranje gozdnih zelišč je izvedla med prebivalstvom Dolenjske novomeška kmetijska podružnica.

V novomeškem območju je zdaj tudi vsa dolina gradov, ki dajo pokrajini svojevrstno sliko. Visoko gori ob levem bregu zelene Krke stoji že stoletja ponosni grad Hmeljnik. V vzhodju same Trške gore je grad Bajnof, medtem ko je visoki Stari grad tako rekoč v sredi samih vinskih goric. O desnem bregu Krke je slikoviti Otočec, kjer je premogovnik. Dalje od njega je grad Struga, ki je omenjen v znani Tavčarjevi povesti. Malo pred Otočcem je še grad Graben. Pri šmarjeti je grad Draškovec, Leskovec, Kostanjevica, Tolsti vrh, Vrholov, kartuzija Pleterje in Prežek, kjer je Prešeren v družbi svojega prijatelja Smoleta kaj rad posedel in občudoval okolico. Pri Rudeževih v Toliskem vrhu pa je imel svoje gostoljubno zatočišče bard dolenjske metropole Janez Trdina.

ustvarjenega ne spoznajo ter ga morajo zato razdeliti v rubrike. Prav tako se mi zdijo vsa slogovna združenja kakor beraška društva na podlagi gesla »V slogi je moč«; semkaj štejem stilske grupacije, kakor so atonalisti, praška šola, avantgardisti in podobno, za katerih gesli se (pogosto tudi za hrbtom) omejuje originalne osebnosti) skrivajo jata brezosebnih posnemalcev in izkoriščevalcev.

Za ustvarjanje je treba imeti stališče, ki je iznad dnevnih strokovnjskih razprtij. Kogar zanimajo problemi teorije, še ni zrel za samostojno ustvarjanje, kakor bi ustvarjanje z abecedo še ne rodilo poezije. Zato je šla moja prva težnja k tehnični izpopolnitvi ter sem ji žrtvoval vrsto najlepših let in najbolj priručnih del. Tako predstavlja vsaka nova kompozicijska življenja v nov okvir, prilagoditev in uravnoteženje s čustvovanjem kot glavnim regulatorjem, čigar pogoj je brezkompromisna iskrenost. Kriterij takega dela je v nepopustljivosti primerjanja med idealno predstavo in udeležitvijo, torej v urjenju kritičnosti in sodbe. Tudi primerjanje z vzori in neprestan študij pripomore k temu. Navodilo? Dal ga je Verdi mlademu Zanelliju: Ricordati, bambino mio: studia, studia. E solo studiando che si riesce! — mir.

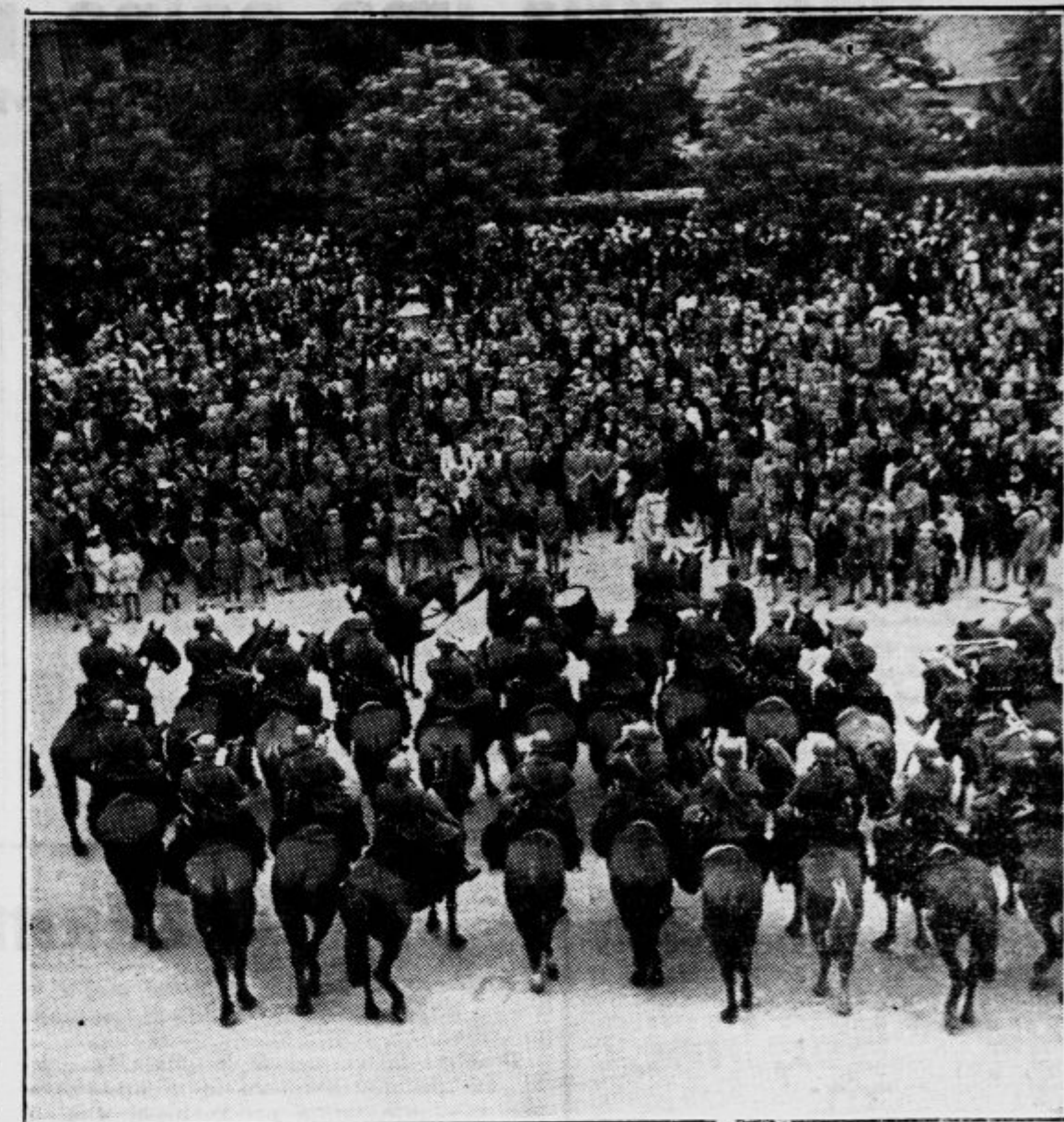
Čez Kras

Trije ljubljanski gospodje so se mudili zadnje dni po poslovnih opravkih na Tržaškem in Goriškem. Gospod Lojze izmed njih je strnil skupne vtise in doživljanje v nekaj podlistkov. Danes objavljamo prvega. — Ured.

V ranem jutru sem na kolezu pridrvel v Ljubljano, pol ure pred določenim časom, da ne bi čakala gospoda Marjan in Bradivoj, s katerima sem moral z Opelom na dolgo pot, križem po Tržaškem in Goriškem. V kavarnah so še čistili stole in mize, bilo je še vse v neredu in v nobeni ni bilo dobiti kaj toplega za prazni želodec. Hudo pusto mi je bilo. Pred stanovanjem gospoda Marjana je stal Opel, njega in Bradivoja pa od nikoder. Čakam, čakam. »Načrt so sprevrgli,« sem si dejal in odšel, pa sem se iz previdnosti čez pol ure vrnil. In prav ko sem v izlozih pasaze gledal čudovito Jakopičevno sliko, je zabrnela za vogalom Opelova duša. Gospod Marjan se je hitel opravičati:

— Pet budlik imam, pa še sem zaspal! Prav osupel sem nad njegovim trdim spanjem in v ljudno prosil pojasnila, kaj pomeni pet budlik.

— Budlike so, — je začel razlagati, — dve pravi budliki, dva zdrava otrocička-kričaka pa služkinja povsjege spanja. Da ne bi uri budliki zbudili budliki-kričaka, sem snoči uri-budliki ustavil, vse štiri ustavljene budlike pa so mi ustavile še budliko služkinjo, na katero sem se zanesel, da me bo zbudila... — je veselo pojasnil in že

Italijanska vojaška godba na konjih vzbuja ob vsakem svojem javnem nastopu prav posebno pozornost Ljubljancev

sva odbrzela polna dobre volje in nad na Mirje po gospoda Bradivoja, ki naju je že čakal z lepo počesano markantno sivo brado, obdan od obeh svojih deklic, namreč ženske in hčerke, z neogibno cvetko v gumbnici. Upiral se je sesti brez dežnika v voz, pa je končno le uvidel, da avto in dežnik nikakor ne gresta skupaj. Zasedel je prostor zadaj in se po gosposko naslonil na naslanjač, jaz pa k vodji Opela in komisije.

Že brzi po Tržaški cesti in razmišljam o delu, ki ga bomo morali opraviti, pa tudi o prigodah, ki nas čakajo ali pa si jih želimo in gremo iskat kakor Don Kihot s svojim Sančom iz Panze, le da jaz nimam nobene Dulcinee. Morda pa mi jo bodo dobri bogovi naklonili med potjo...

Opel mirno brzi in razganja meglo na cesti. Ko pa se približamo Vrhniki, jo razganja že tudi zgodnje jutranje sonce. Na gričevju in vrhniških hribih je bilo videti pravo razdejanje meglenega morja. Na Vrhniki je ob cesti, kakor utrjen popotnik, švignil mimo nas zamišljeni in vedno bolj žalostni Cankar. Vrhnika se komaj drami, kakor izumrla je, pa vendar tako lepa in domača. Hitimo navzgor po zavojih, cesta se zvija pod avtom in hiti nazaj, kdo ve kam, mi pa naprej, navzgor! Še en poslovljeni pogled na Vrhniko in že zavijemo v gozdove. Voz drvi, drvi! Vrhniki zavoji so nam izpričali, da je naš vozač kar sijalen. Spuščamo se nizdol, silimo v predor košatega logaškega drevo-reda in že je tudi ta za nami. Pravkar smo v Logatcu. Poslopja brze ko na traku mimo nas. Planinščica v dolini se vije kakor razgreta kača in hiti po senožitih milo nas, kakor da bi hotela v Ljubljano in še kdo ve kam po svetu. V Planini s ponosom voščimo kamenitemu Miroslavu Vilharju dobro jutro in že se bližamo bvi državi meji v Kačji vasi. Avto pokorno obstane. Skobacamo se iz njega in se veselo pozdravimo z uslužnimi obmejnimi organi. Kraj ceste stoji velika žara iz umetnega kamna, ki nosi za okras štiri grbe, katerih pomena nisem vedel. Zanimali so me, pa pobaram prijaznega uradnika, kaj pomenijo začetnice »AASS« na grbi. Hudomušno pomisli, se nasmeje in de, misleč na popotnike, ki cestujejo: — Andiamo Avanti Senza Soldi. Ko smo se dovolj nasmejali šali, nam je uslužno pojasnil, da pomenijo začetnice v resnici: »Azienda Autonoma Strade Statali« (Tečajniki italijanske, prevedite!) Še malo se sprehajamo okrog avta, si ogledamo še zamišljeni, vase poglubljeni stari okrogli stolp pristave Ravberkomande doli ob strugi, nato se skobacamo spet v avto, priručno pomahamo ustrezljivim organom in vodja požene motor.

Opel spet veselo ubira pot po odlični avto cesti navzgor na Ravberkomando. Crno-beli, ko krajcarji enaki mali občestni kamni hitijo mimo nas, da jih nemo vpraždrknila s temnega, po gosenicah ogledanega lista rosnja kaplja. Padla je na Matjažev prazni klobuk, kjer se je razploščila, ali pa je zmolišla Vinčev svede oprano srajco. Čez vrhove starih bukev so se jeli vspavati sončni žarki in zazdelo se jima je, da je gozd zadrtel. Skoraj po božnost sta stopala po senčni stezi. Nista mogla govoriti o tem, kar je predi junjsko jutro v kronah dreves, ampak sta uživala molče opojno prelest, ki je kot veljansko bogastvo ležala razmetana po gozdu. Pod gozdom sta pasla po travnikih med njivami dva pastirja vsak svoje krave. Molčala sta, s sklonjenima glavama sta hodila pred kravami ter poslušala škrtanje zob pašočih se krav.

Kmeta sta dolgo hodila po travnikih. Stlačila sta meje med svojim in tujim, da sedla ne bodo delali komu škode, nato pa sedla pod jesenovce ob Plesnici, kakor da bi se jima ne dalo iti domov, kakor da bi ju vse to šumenje, brenčanje, čvrčanje tišočev drobnih žuželk uspravalo ter jima hladilo glavi. Srcl sta se jima odprli in zanjajala sta sanje o dobrem človeku, ki ne ubija in ne sovraži, ki je pravičen in razume bol svojega sočloveka. Bajno se jima je zdelo to sanjarjenje, vendar sta verjela, da človek postane tak. Postal bo mil ko čebela, blag ko tile metulji; svojo roko bo nudil malim in slabotnim, kakor jima nudi senco tale jesen.

Prepelica se je prikradla v njuno bližino. Vztrajno je brbljala svoje klice. Sonce se je dvigalo višje in višje; travniki so zadihali s polnimi pluč, vodovje Plesnice je glasno šumelo. Slovenske gorice so ležale molče sredi cvetja in zelenja. V svatovsko obleko odete so pričakovale koscev.

šujem: kam, kam tako hitite? Na Ravberkomandi pa se spomnim na svojo prvo vožnjo s kolesom v Trst. Tega bo že trideset let. Ponoči je dežju in blatu sem rini kolo navzgor. Strah me je bilo ob spominu na viteza Ravbarja, ki je kraljeval v davnini tu gori v svojem gradu, ropal voznike in popotnike. Brada, spletena v kito, mu je baje segala do tal. Koliko teh dolgih kocin si je moral popluti, kadar je stopil nanjo! Kako pomirjen sem bil takrat, ko sem privozil doli v Senožeče. Danes pa tako imenitna vožnja, pri belcm dnevu v avtu!

Toda puščoba v praznem žolodcu! Cigarete jo le še povečujejo. Ko se mi pa tik pred Postojno, s table doli, hkrati ponujala Mobil-Oil in Cinzano, se je jel žolodec kar dvigati. — Pri Paternostovih v Postojni bom pognal puščobo, pa prav temeljito, iz svojega praznega mlina — sem sklenil. Pa ni bilo nič iz tega, zakaj vodja odprave nas je kar lepo povedel na delo.

Pozdravljen trdi, pa tako lepi Nanos! Kolikokrat sem od takrat, ko sem te prvič videl od blizu, sklenil stopiti na tvoje teme. Toda tisti zidar v Senožečah, ki je dejal, da si z modras kar potresen, mi je vzel pogum za vselej, zakaj modrasov se bojim; ustrašim se ga, da mi zastaneta dihi in utrip srca.

V Senožečah je jelo deževati, toda Opel se ne zmeni, marveč enakomerno hiti nasproti kraškimi goličavam, ki se že, ostro zarisane v sivo nebo, kažejo v daljavi. Bradivoj, ki je spet zadremuckal, se prebudi in se začudi, odkod namočena pokrajina:

— Kaj je deževalo?

— Za eno srajco je bilo, — meni naš krmar, Bradivoj pa je presodil, da ga je moralo biti že za celo kamizolo. Bradivoj se razgleduje in se ne more načuditi sijajni avtomobilski cesti, vzornim pozikatom, pardon, kažipotom, tako se mu je le zareklo, in poslopjem cestnega nadzorstva. Naši kolodvorji so kaj skromni nasproti njim. No, vse kaže, da se bo zdaj tudi v naši deželici cestno vprašanje hitreje reševalo. Vsa zagotovila z najvišjega mesta iz Rima so že tu in ni več daleč čas, ko nas ne bo treba biti sram pred tujim svetom.

Vozimo se mimo Sinadol, ki žde tik ob cesti v zelenem dolu.

— Pozdravljen, Tomaj! — mi uide vzklik, ko ga zagledam tam daleč na hribu, — jutri bomo v tvoji sredi.

Ko po toboganu blisnemo navzdol skozi štorje in gori v slavno Sežano, kjer obstanemo pred ponosnim Mahorčičevim hotelom. Izstopimo, in glej ga priručnega pozdrava: zadnji avstrijski in prvi italijanski sežanski župan, dobričina Josip štolfa nas pozdravlja. Vzradočeni si sežemo v roke, ki kar nočejo popustiti, boben in čimbele pa udarjajo za spremljavo harmonike, da razlega po trgu, toda ne v počastitev našega prihoda, marveč se godi to v bližnji gostilni, v veselje fantom nabornikom. Našega prožnega Bradivoja je kar zaneslo tja, zakaj pevec je, in kdor je to, ne more odoleti niti harmoniki in bobnu. Tudi jaz ljubim muziko — le puščobe ne sme biti v žolodcu. Ušel sem k Mahorčiču, kjer me je blaga gospa Ljudmila počajtala z imenitno salamo, nebeškim kruhom in kozarcem rajskega cinzana brez Mobil-Oila, in Lojze je bil spet fant od fared. Bradivoj je na vse to brez okrepčila. Brada se moral je na delo brez okrepčila. Da, da! Drajmu je nejevoljno nasršla. — Da, da! Drajmu prijatelj! Kjer je muzika, tam je ples, vseh dobrot pa ni nikjer na enem kraju, — vsem ga vščipni. Pograbil je aktovko, me črno ošinil in odšli smo na delo.

Najstarejši germanski jezikovni spomenik iz Negove

V letu 1811, torej pred 130 leti, so našli blizu Sv. Benedikta pri Ljutomeru pod nekimi hrastom več kakor 20 prazgodovinskih bronastih čelad. Ker je najdišče pripadalo graščini Negovi, jih je znanstvena literaturakrstila za »negovske čelade«. Dve izmed teh čelad, ki sta zdaj v dunajskem umetnostno zgodovinskem muzeju, imata napise. Medtem ko doslej na eni izmed obeh čelad še ni uspelo razbrati znakov, ki so napisani v severni etrusčini, je norveškemu jezikoslovcu Marstrandu leta 1927 uspelo dokazati, da je napis na drugi čeladi germanski in da je to najstarejši germanski jezikovni spomenik, kar so jih doslej kjerkoli našli. — Tako beleži »Neues Wiener Tagblatt«.

Ignac Koprivec:

Prepelica petpedika

»Jo čuješ, sosed? Nekam vsiljivo glasno je postalo njeno žlobudranje. Ko da te opominja, da si moraš sklepati koso.« Vinc Poljanec je priprl levo oko ter z gibom glave pokazal proti travnikom, odkoder je prihajalo frfaječe petpedikovanje prepelice. Sosed je nasmešnil, široke kosmate pesti svojih mogočnih rok, na katerih so se izpete zavihov na srcaji bočile kot struna napete mišice, ki so zadrtlele ob siehernem vzgibu, je porinil za materno predpasnik. Dasno nogo je postavil za spoznanje naprej, dvignil obraz proti travnikom in prisluhnil še sam. Tudi njemu se je petpedikovanje prepelice zdelo ta dan nekoliko drugačno ko dosehal. Kakor da bi žival poskakovala v travi, se odbijala na razpokani zemlji in bi rila med travnim biljem zmerom bliže, zmerom hitreje in odločneje. Saj je petpedikala tudi druge dni, bogsigavedi kako dolgo že, ali mirneje, neke globlje v travnikih in zamolklo kakor da bi njen glas prihajal iz podzemlja, zdaj pa je bilo podobna, da se je perodila. Nekam ukazujoče je bil njen krik, nekam gospodovalno trd, kakor da bi hotela opozoriti koga nase.

Soseda sta se pomenljivo pogledala, prikimala sta, kakor bi nečemu pritrdjevala. Nato je pa Vinc šepnil: »Čas košnje nazezanja. Zdaj te sili, da pokosiš travo, potem ji bo pa žal. Ko izgubljena ko frfotale med golimi travniki in glas ji bo potrt.« Matjaž Koren je pritrdil besedam svojega soseda. Izza škornja je potegnil obrabljeno pipo, si jo natlačil s tobakom in ko ga je zažgal, sta odšla po cesti.

Travniki so se blesteli v jutrnjem soncu.

Kristalne rosne kaplje so se iskriale na travnih bilkah. Zlato cvetje travniške kose je brade, ki je bilo prestrto z roso, se je polagoma dramilo iz sanjske omotičnosti. Zdaj zdaj je zdrknila s cveta rosna kaplja, ali se je pa popeljala po lističu globlje proti sredini, kjer se je zablistela, nato se je pa polagoma razlila. Modrikasti cveti zvončice so se povesili k tlom potrpežljivo čakaje, da rosa skopni. Tu pa tam se je stiskal med ostalo cvetje modri glavinec. Svojo plečasto glavico je dvigal ponosno proti soncu, kakor da hoče pravičiti na svoje teme največ sončnih žarkov. Okrogli tanki cvetovi ivanjčice so se pozibavali ljubko pod teži rosnih kapelj. Nežno so se otresali beli lističi lepljivega objema rose, na osušene cvetne koške pa je tu in tam že sedla čebela. Za trenutek je obstala, da premislija, kam naj se obrne, da bo njeno delo uspešnejše. Kobolice so zavčvrlele. Skakale so po mokrih steblih trave, tolkle s svojimi grobo oblikovanimi glavami ob iskreče se cvetje rož, sedale nanj ter pozdravljale z njega zlato jutro, ki je razlivalo čez travnike svoje čarobne vonjave.

Stari mlin na Plesnici je ležal molče v senci jagnedov. Zapore pri zajezah so bile dvignjene in voda se je valila čez zajeze sumno, jezo sikajoč, kakor da bi ji ne bilo všeč, da ji ne dajo opreti se v lopate mlinškega kolesa. Mlinar je ležal na klopi pred mlinom. Z nosom je lovil prve sončne žarke ter se od lenobe pretezal. Ze nekaj dni je tekla voda čez zajezo njegovega mla na brez koristi. Kak mernik koruze je tu pa tam že se zmlel, sicer pa je imel mir, če se izvzame zamuda časa, ki jo je utrpel skoraj siehni dan zaradi obiskov. Obiskovali so ga kmetje iz vasi. Prihajali so

k njemu na pomenek, ko da bi se radi v miru in samotni razgovorili, izlili svoje srce in svojo dušo. In mlinar je poslušal, svetoval. »Kaj bi ključili hrtička zavoljo pomladnih umje? je pravil kmetom. »Čemu bi bili malodušni pred koncem leta. Klas ugnezde dorasti in iz njega boš že še nekaj izmlatil.«

»Stopiva k mlinarju na par besedi, spotoma si pa še travnike ogledava. Zdi se mi, da bom prihodnje dni začel s košnjo,« je predlagal Vinc Poljanec.

Molče sta zavila po stezi navzdol. Odrvenelo so ležale pod njima vasi s svojim oknelim življenjem. Ceste so bile tihe, mašne steze prazne, da si je bila nedelja. Ljudje so postajali na podstenjah svojih hramov molče, nekam boječ. Vojna vihra jih je prestrašila ter jim zaprla usta. Smrt, ki je plahutnila čez Slovenske gorice, se je dotaknila s svojo mračno glavlo siehne vasi.

»E, da, izkazalo se je, da je človek manj kakor muha. Ceno njegovega življenja je porinila vojna nekam nizko. V svoji ničemernosti je bil pozabil, kar mu je življenje pokazalo že tolikokrat, namreč, da je mravlja, kosem prahu, drobce nečesa neizmerno majhnega, ničevega in nepotrebnega.« Tako pripoveduje kmetom kočar Tunč, ko gredo mimo njegovega hrama. Zdaj, ko sta kmeta gledala pred seboj stare vasi, se je Vinc spomnil besed tega starega popotnika, ki je baje prehodil pol sveta, naposled si je pa kupil kočvo v tej vasi. Zdelo se mu je, da ga razume kakor ga ni še nikoli.

Šla sta skozi bukov gozdiček, ki je zastri z listjem svoja bela debla in s sivkastimi lišaji pokrite veje. Tu pa tam je